РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 4-го жовтня 1917. Ч. 117. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, October 4, 1917. No. 117.

УКРАЇНЦІ ДОМАГАЮТЬ СЯ НА КОНҐРЕСІ

АВТОНОМІЇ УКРАЇНИ І ПОКІНЧЕНЯ ВІЙНИ.

Російське правительство годить ся на утворене тимчасового парляменту.

ПАПА ГОТОВИТЬ МИРОВУ НОТУ ДО НАРОДІВ ВОЮЮЧИХ ДЕРЖАВ.

Вісти з України.

—o—

Автономія України і покінчене війни.

ПЕТРОГРАД, 2. жовтня. — **Величко, представник України, який бере участь в демократичнім конґресі, виголосив нині промову, в якій поставив домагане АВТОНОМІЇ УКРАЇНИ, а також жадане ПОКІНЧЕНЯ ВІЙНИ.**

Він заявив, що ставить сї домаганя в імени „ТРОХ МІЛЇОНІВ ХОРОБРИХ ЖОВНЇРІВ, ЯКІ НЕ ОСТАНУТЬ НА ФРОНТЇ, ДОКИ УКРАЇНА НЕ ОДЕРЖИТЬ АВТОНОМІЇ".

Вкінци заявив, що СЬВІТОВУ ВІЙНУ НАЛЕЖИТЬ СЕЙЧАС ПОКІНЧИТИ.

В РОСІЇ

Керенський має намір утворити коаліційний кабінет.

ПЕТРОГРАД, 28. вересня. — **Як доносять, Керенський рішив ся приступити сейчас до утвореня нового коаліційного кабінету, не оглядаючи ся на жаданя демократичного конґресу.**

Керенський заявив також що правительство до часу скликаня установчих зборів не буде відповідальне перед жадним тїлом анї орґанізацією.

Делеґати є тої гадки, що таке поступоване Керенського було би отвертим визовом конґресу.

За утворенем коаліційного кабінету.

ПЕТРОГРАД, 30. вересня. — Бувший міністер праці, Скобелев, і бувший міністер судівництва, Зарудний, оба соціялісти, промовляли на засіданю демократичного конґресу **за конечностию утвореня коаліційного кабінету, представляючи се яко одиноке средство, котре може виратувати Росію.**

Скобелев заявив: „Правительство, яке у своїй діяльности буде заступати інтереси цілої Росії, буде могло віддати революції найбільшу услуґу". Зарудний взивав большевиків, щоби згодили ся на сей плян.

Засідане демократичного конґресу, яке було заповіджене на полудне, зістало відложене аж на 5. годину вечером. Большевики відбували тимчасом спільну нараду, щоби уложити одну спільну програму. **Засіданя конґресу потривають і слідуючий тиждень.**

Міські ради з Петроґраду і Москви заявили ся також за утворенем коаліційного кабінету, а таксамо й місцеві союзи земств.

Керенський відбуває наради з представниками маючих кляс.

ПЕТРОГРАД, 29. вересня. — Підчас коли делеґати відбувають свої партійні засіданя, президент Керенський радить з політичними провідниками Москви, Бурискіном і Третяковом. Вони предложили правительству програму фабрикантів і банкирів. **Маючі кляси є готові поперти з цілою силою правительство під услівем, коли армія буде наново зорґанізована, анархія здавлена і кабінет буде зовсім вільний від всяких впливів партій.**

Правительство згодить ся услівно на тимчасовий парлямент.

ПЕТРОГРАД, 2. жовтня. — В урядових кругах панує переконане, що демократичний конґрес згодить ся на утворене **коаліційного кабінету.**

З другої знова сторони є надія, що правительство згодить ся на утворене **тимчасового парляменту,** якого жадають сильні ґрупи делеґатів, беручих участь в конґресї. **Правительство ставить однак услівє, щоби маючі кляси мали в нім відповідне число своїх представників.**

Кадети мали би також війти до нового кабінету.

ПЕТРОГРАД, 2. жовтня. — Делеґати, які заявили ся за утворенем коаліційного кабінету, відбули під проводом Скобелева наради в справі допущеня до нового кабінету також представників партії кадетів.

Присутні на нарадах делеґати згодили ся на те, однак під услівем, що кадети будуть вільні від всякого підозріня щодо співучасти в послїдній ворохобнї ген. Корнілова.

Міністер Нікітин обжаловує большевиків.

Міністер Нікітин, відповідаючи на закиди большевиків, закинув їм, **що вони змагають до терористичного пановання мас і хочуть більшости накинути волю незначної меньшости.**

Дальше він закинув большевикам, **що вони підкопали карність армії,** підчас коли неприятель стоїть під брамами Петроґраду.

Міністер Нікітин промовляв відтак за утворенем коаліційного кабінету, в склад котрого мали би війти також представники буржуазії. Його промову нагороджено оплесками.

„Керенський і його товариші є орудем в руках богатих".

ПЕТРОГРАД, 28. вересня. — Завзятий напад зробив нині на провізоричне правительство Каменев, провідник большевиків. Серед оплесків і протестів заявив Каменев: **„Большевики нехтують тепер і будуть на будуче нехтувати провізоричне правительство. Маси поборюють Керенського і його товаришів, бо вони є лише орудем в руках богатих".**

Голосний сьміх роздав ся, коли Каменев заявив, що большевики здавили ворохобню ген. Корнілова.

Большевики аґітують проти Злучених Держав.

ПЕТРОГРАД, 30. вересня. — На масовім вічу большевиків ухвалено нині резолюцію, в якій протестуеть ся проти арештованя анархіста Александра Беркмана в Злучених Державах і проти засудженя його на смерть.

Аґітатори, які недавно прибули сюди з Америки, виголосили ряд підбурюючих бесід. Бесідники висьмівали американську свободу, представляючи, що в Злучених Державах панує буржуазія. Оплески слухачів були однак лише мірні.

Заповіджена демонстрація проти американського посольства не відбула ся. Російське правительство видало розпоряджене в цїли охорони посольства, висилаючи панцирні самоходи і відділ війска, хоч американський посол сього не жадав.

По скінченю віча большевиків військова сторожа відійшла.

Правительства аліянтів поновно дають Росії запевнене.

ПЕТРОГРАД, 2. жовтня. — **Анґлійське, французьке і італійське правительство поновно заперечило рішучо через своїх послів, неначе би держави аліянтів мали намір, користаючи з трудного положеня Росії, забезпечити лише свої власні інтереси.**

Анґлійський посол урядово заявив, що Анґлія ніколи не згодила би ся на таку політику.

Французький посол недавно тому повідомив російське правительство, що Німеччина робила предложеня через деяких французьких політиків щодо мирного полагодженя спірних справ, але французьке правительство такі предложеня рішучо відкидало.

Італїйський посол повідомив російське правительство, що Італія буде дальше бороти ся поруч Росії, та що вона відкинула всі мирові предложеня, які приносили би Росії шкоду.

Приготовленя до вибору делеґатів на установчі збори.

ПЕТРОГРАД, 1. жовтня. — Правительство покликало до житя окрему комісію, в склад котрої входить також міністер війни і справедливости, яка має на цїли приготовити вибори делеґатів на установчі збори. Тимчасові видатки обчислено на 6 міліонів рублів.

—o—

Революція в Туркестанї.

ПЕТРОГРАД, 1. жовтня. — **Прийшло до революційних заворушень в Туркестанї.** Ґен. Черкес, командант округа, зістав побитий.

Зорґанізовано тимчасовий революційний комітет, щоби всю власть взяти у свої руки. Два полки станули по стороні революційного комітету.

Міністер внутрішних справ є тої гадки, що нема причини обавляти ся та що небаром заворушеня будуть здавлені.

Положене в Туркестані стає грізне.

ПЕТРОГРАД, 1. жовтня. — **Пізнійші телеґрами доносять, що положене в Туркестанї приймає щораз грізнійші розміри.** Невідповідальні елементи вхопили у свої руки провід, арештувавши командантів і офіцирів. Серед населеня панує переполох.

Півурядова аґенція доносить:

„Політичні аґітатори захопили при помочи двох місцевих полків управу в Ташкенті (столиця Туркестану) у свої руки і проголосили, що вони більше не узнають провізоричного правительства. Музулманське населене, яке не було вдоволене з панів міста, розпочало бунт і при помочи студентів місцевої військової академії захопило у свої руки кріпость.

„Правительство іменувало команданта війск в Казани, ґен. Коровниченка, ґенеральним комісарем Туркестану і дало йому достаточно війска для здавленя заворушеня".

(Російський Туркестан обнимає 4 провінції центральної Азії, які тягнуть ся аж до Каспійського моря. Поверхня Туркестану числить 420.000 квадратових миль; населене доходить до 7 міліонів. Туркестан є переважно краєм степовим).

В ФІНЛЯНДІЇ:

Скликане фінляндського сойму.

ПЕТРОГРАД, 28. вересня. — Телеґрами з Гельзінґфорсу (столиці Фінляндії) доносять, що президент сойму візвав послів на засідане, яке має нині розпочати ся.

Нема найменьшої тайни, що змаганем президента сойму і його прихильників є цілковите відокремлене Фінляндії від Росії.

Скликане сойму є впрост противне забороні, виданій російським правительством. Цїла увага звернена тепер на нового ґенерал-ґубернатора, Некрасова, який був в попереднім російськім кабінеті заступником президента.

Політична акція у Фінляндії спочиває в руках фінляндських соціялїстів, які довели справу до небувалого доси заостреня.

Фінляндський соймовий будинок опечатаний.

ПЕТРОГРАД, 29. вересня. — Ґенерал-ґубернатор Фінляндії видав розпоряджене, щоби опечатати двері соймового фінляндського будинку і прибити на дверях оголошене отсього змісту:

„Президент розвязаного сойму покликав нині членів на дальше засідане. Щоби боронити права фінляндського народа, який за три дні має вибрати своїх правних заступників, видав я приказ опечатати двері соймового будинку, на знак незаконности засіданя сойму".

Президент сойму відорвав печатки.

ПЕТРОГРАД, 29. вересня. — **Президент фінляндського сойму усунув печатки з дверий соймового будинку і отворив засідане сойму. На засіданю явило ся 80 послів, членів соціял. демократичної і демократичної партії. Посли, які належали до центра і правиці, не прибули.**

На засіданю ухвалено ріжні закони, між тими також закон про заведене загального 8-годинного дня праці, закон про признане соймови найвисшої власти і закон про відповідальність сенату перед соймом.

—o—

Ґенерал Ґурко видалений за границї Росії.

ПЕТРОГРАД, 1. жовтня. — Ґен. Ґурко, бувший командант російських війск на полудневo-західнім фронтї, зістав видалений за границї Росії. Телеґрама з Архангельска доносить, що ґен. Ґурко всїв на анґлійський корабель і відїде на побут до Анґлії.

(Ґен. Ґурка підозрівали о зносини з царем. Підчас ревізії найдено лист, писаний ним до царя, в якім він запевняв царя про вірність. Його засуджено на видалене за границю).

Мирові переговори.

Папа має видати нову мирову ноту до народів.

РИМ, 2 жовтня. — **З добре поінформованих кругів доносять, що папа приготовлює нову мирову ноту. З огляду на те, що його остання нота, писана до пануючих і правительств, не принесла успіху, папа постановив видати нову ноту до народів у воюючих державах.**

Часопись „Осерваторе Романе", подаючи сю вістку, заявляє, що папа годить ся зі соціялїстами Італії і инших країв щодо їх змагань в цїли осягненя демократії і забезпеченя конституційних прав.

Російський дипльомат, приділений до Ватикану, заявив, що папа дуже прихильно відносить ся до російської демократії. Дальше заявив згаданий дипльомат, що набрав переконаня, що **після гадки папи парляменти мають першенство щодо заключеня мира, бо вони є перед народом відповідальні, або се першенство повинно прислуґувати самим народам.**

В АНҐЛІЇ:

Шестий напад німецьких лїтаків на Лондон в протягу 8 днів.

ЛОНДОН, 2. жовтня. — **Лондонці не тратять рівноваги помимо того, що в протягу останних 8 днів Німці перевели вже шестий з ряду напад на місто при помочи лїтаків.**

Коли вчера появили ся знова два німецькі лїтаки над Лондоном, в місті не було переполоху анї жадних випадків.

Скоро лише дано сиґнали, що ворожі лїтаки зближають ся, сейчас люди, які були тоді на улиці, шукали охорони. В протягу пять хвиль улиці зовсім опустіли. Тишина залягла місто.

Через дуже часті напади люди привикли до сього. Часто лучаєть ся, що скоро лише хоч на хвилю у воздусі боротьба між лїтаками притихає, на тих кілька минут оживляють ся улиці.

Хоч лїтаки летять у висоті кілька тисяч стіп, дуже добре даєть ся чути гамір мотору і гук тріскаючих шрапнелїв.

Підчас останного нападу жертви в людях виносять 8 в убитих і 43 в ранених. При сїм нападі зужито стільки амуніції, як підчас малої битви.

Французи бомбардують з пімсти міста німецькі.

ПАРИЖ, 2. жовтня. — Німецькі лїтаки знова бомбардували пристань Донкірк, спричиняючи великі шкоди. Богато цивільних людий згинуло.

Щоби пімстити ся за бомбардоване французьких міст німецькими лїтаками, французькі лїтаки бомбардували останної ночи німецькі міста: Франкфурт над Меном, Кобленц і Трір.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

Італїйці полонили поверх 2.000 Австрійців.

РИМ, 1. жовтня. — Італїйський ґенеральний штаб доносить, що битва на височині Баінзіца триває з добрим успіхом дальше. Неприятель потерпів тяжкі втрати, не будучи всилі помимо сильного опору здержати наступу хоробрих італїйських війск. **Число полонених виносить поверх 2.000.** Також здобуто значну скількість военних матеріялів.

Австрійці на італїйськім фронтї одержали нові скріпленя.

ВАШІНҐТОН, 2. жовтня. — Італїйське посольство одержало з італїйського ґенерального штабу вістку про побіду італїйської армії над рікою Ізонцо. Цїла височина Баінзіца (на північ від Ґориції) находить ся в руках Італїйців.

Щоби відвернути велику небезепеку, яка через те загрожує австро-угорській армії, німецький ґенеральний штаб вислав на поміч значні австрійські війска, переносячи їх з Франції, Галичини і Буковини на італїйський фронт.

Треба надіяти ся небаром великої рішаючої битви на сїм фронтї.

ОСТАННІ ВІСТИ.

КЕРЕНСЬКИЙ ЗДОБУВ ПЕРЕВАГУ.

766 голосами проти 688 ухвалено утворене коаліційного кабінету.

ПЕТРОГРАД, 2. жовтня. — **Президент Керенський вийшов нині на всеросійськім демократичнім конґресі побідно. 766 делеґатів голосувало за утворенем коаліційного кабінету, проти 688.**

В новім кабінеті большевики не будуть мат своїх представників.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

З біжучої хвилі.

Американський кореспондент, Віліям Дж. Шеперд, який перебуває під теперішну пору в Стокгольмі (Швеція), доносить у своїй кореспонденції з дня 28. вересня до нюйорської часописи „Івнінґ Сон" між иншим отсе:

Представники Литовців внесли нині на руки тутешнього американського посла, Моріса, просьбу до президента Вілсона, щоби президент Вілсон признав независимість Литви. **Подібну просьбу внесли Фінляндці і Українці через американського посла в Петроґраді, Френсіса.**

Потверджеия сеї вістки на підставі якогось иншого жерела доси не було, тому треба її приняти з певним застереженєм. Щодо Литовців і Фінляндців то воно є можливе, але щодо Українців — видається неправдоподібне, бо Українці якраз під сю пору ставлять домаганє автономії, але не цілковитої независимости. Можливе є також, що тут зайшла помилка, яку часто можна подибати, а передівсїм в анґлійській пресї, яка не робить ріжниці між словом „автономія" а „независимість" і дуже часто уживає одного виразу замісць другого.

„Де небезпека?" — питає пікаґовський „Дзєннік Звйонзковий". Де небезпека, розумієсь ся, для Поляків.

Небезпека для Поляків — після „Дзєнніка Звйонзкового" — є побіда центральних держав, бо тоді Полякам нема чого сподївати ся, аби можна було злучити в одну цілість всї польські землї.

В найліпшім случаю — пише „Дзєннік Зайонзкови" — Австрія може відступила би (в користь Польщі) західну Галичину, задержуючи однак Галичину східну, де буде все попирати Русинів проти Поляків.

І східна Галичина вбіла ся Полякам в голову, і вони не перестають думати про неї яко часть польських земель...

Східна Галичина, вилучена з Польщі, є небезпекою для Поляків — магачуть польскі консерватисти; а не хочуть перенятись реальним розумінєм, що лише вилученє східної Галичини й української Холмщини та прилученє їх до української держави зможе усунути всяку небезпеку для Поляків зі сторони полудневого сходу...

„Тоді Поляки можуть бути певні, що східно-галицьких „Русинів" ніхто не буде бунтувати против Поляків; **накинє Поляки все будуть мати під своїм боком Українців яко ворогів.**

Російський міністер для заграничних справ, Терещенко, заявив з приводу відповідий центральних держав на мирову ноту папи, що вони є доказом, що **Німеччина й Австрія не думають зробити ані кроку вперед в напрямі мира.**

Терещенко заявив в розмові з представниками заграничної преси, що центральні держави повторили у своїй відповіди пережиті запевнення про любов до мира і про готовість зменьшення зорудень; але не зробили найменшої згадки про підставу будучого мира.

Маєть ся враженє, — зазначив дальше Терещенко — що Німеччина поступила тут навіть проти останньої мирової резолюції, ухваленої німецьким парляментом. Взагалі маєть ся враженє, що Німеччина хотїла би мати за підставу мира теперішну воєнну мапу, коли тимчасом демократії аліянтів подали свої воєнні цїли ясно у відповіди президента Вілсона на мирову ноту папи. Відновлена Росія також зі своєї сторони подала принципи, за які борють ся нині свобідні народи Росії.

„Одним словом — заявив Терещенко — Німеччина не зложила дотепер отвертої заяви, але продовжує давну ролю, голосячи, що сила є більша ніж право, і ожидає хвилі, коли вона буде всилі покористувати ся всїми заборами, які своє силою здобула".

САМОУПРАВА ДЛЯ ВСІХ НАРОДІВ І ФЕДЕРАТИВНА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА.

Останні телєґрами з Росії принесли дві важні вісти, які дотичать справи України, а іменно вістку про **ухвали конґресу представників недержавних народностий Росії в Київі, і жаданє Українців, поставлене на демократичнім конґресї, який відбуваєть ся під сю пору в Петроґраді.**

На конґресї в Києві, який скликала Українська Центральна Рада, взяли участь представники 40 недержавних національностий, живучих в Росії, а також представники областий козацьких.

Ухвали, приняті на київськім конґресї, є принципіальні і поставлені дуже ріпучо. Головні жадання недержавних народностий Росії є:

Кождий нарід в Росії мусить одержати широку самоуправу. Сам нарід має уложити підставу для своєї автономії. Для уложеня сеї автономії кождий нарід має поклинати свої установчі збори.

Російська держава має приймити устрій федеративної демократичної републики.

Всї народи мають бути заступлені на мировій конференції.

Отсим представники недержавних народів Росії дали доказ, що вони хочуть з одної сторони надальше разом з московським народом творити одну державу; з другої сторони дали московському народови до пізнаня, що вони не згодять ся на жадні уступства ані на якусь ласку, але жадають такої самоуправи, яку дотичний нарід собі уложить.

Кождий нарід в Росії має неменьші заслуги в переведеню революції ніж нарід московський, і тому кождий нарід в Росії є з управнений нарівні покористувати ся її здобутками. Поваленє царського режиму принесло свободу всїм народам Росії і сеї свободи московський нарід не має права обмежувати.

Щоби забезпечити здійсненє принципу федеративної републики, ухвалено на конґресї оснувати окрему раду національностий, в склад котрої входили би представники всїх народів Росії.

Щоби дати змогу всїм народам Росії боронити свої національні інтереси на мировій конференції, ухвалено на конґресї зажадати від російського правительства, щоби воно покликало сейчас до житя окрему комісію, зложену з представників всїх народів Росії.

Жаданя, поставлені на останнім конґресї в Києві, не є нові. Такі жадання ставив і ставить від початку революції майже кождий нарід в Росії. Ріжниця поляґає в тім, що доси ставив свої жадання кождий нарід зокрема, а тепер промовили через своїх представників всї народи Росії. І з тим голосом мусить числити ся російське правительство, мусить числити ся цїлий російський нарід. Треба надіяти ся, що свої ріпучі жадання, коли зайде потреба, ті народи попруть також ділами. Притім треба тямити, що недержавні народи Росії числять більше ніж половину всього населення Росії. Довше зволїканє справи може принести сумні і небажані наслідки. **Останний конґрес в Київі був, здаєть ся, останною осторогою для московського народу і для провідників російської державии.**

* * *

Чи і в якій звязи з ухвалами конґресу стоїть виступ українського делєґата, Величка, на демократичнім конґресї в Петроґраді, вісти сього не подають. **Треба однак надіяти ся, що не лише українські делєґати, але також представники і прочих народностий Росії виступлять на демократичнім конґресї зі жаданєм безпроволочного сповнення національних домагань всїх народів Росії.**

Міністер Керенський в Українській Центральній Раді.

В 8. год. веч. 21. мая до Центр. Ради прибув военний міністер Керенський, а також начальник Київського Военного Округа Оберучев, полкови. Отецький і инші.

Члени Війскового Генерального Комітету і представники від Української Центральної Ради зустріли міністра на ганку музея, коло якого були вистроєні шпалірами козаки 1-го українського полку. Звідти міністер пройшов в салю засідань Педагогічного музея, де зібрав ся в повнім складі Комітет Центральної Ради.

Голова Центральної Ради проф. Грушевський звернув ся до міністра з короткою промовою українською мовою, зазначивши в ній своє задоволенє з того, що може привитати його тут, в Центральній Раді.

Після сього голова Ц. Р., користуючись тою нагодою, що член тимчасового уряду, якого депутація, післана до Петрограду, не могла побачити, завитав сам до Центральної Ради, в коротких словах зазнайомив п. міністра з тими заданями, які взяла на себе делєґація — представити тимчасовому урядови потребу негайно вдовольнити загальне бажане зорганізованого українського народу мати від тимчасового уряду принципіяльне признанє за Україною її права на автономію і запитав п. міністра про його погляд на справу національно-територіяльної автономії України.

Міністер відповів на се, що він виїхав з Петрограду тоді, коли се питанє ще не піднимало ся в Петроградї, і він, незнайомий з поглядами своїх товаришів, не перебалакавши з ними, не може сказати щось певне. В усякім разї його особисті погляди добре відомі. Він може категорично заявити, що в тимчасовім уряді є стремлїнє зробити все, що можливо, все, що „по долгу і совісти" вони можуть вважати можливим, в тім і щодо автономії України. Але становище уряду в сім пункті тяжке; йому приходить ся рахувати ся з поглядами всеї Росії, і сї погляди можна обмiркувати тільки на установчих зборах. „Ви" (Центральна Рада) — мовив Керенський — говорите про санкцію установчими зборами готового факту, а ми хотіли би, щоб установчі збори поклали початок самому фактови. Бо ми всетаки не знаєм, що скажуть установчі збори. Я сам федераліст, але соціял-демократія не визнає федерації, а всїм відомо, яким впливом вона користуєть ся. Є люди, котрі думають, що за гаслом федеративної републики криєть ся гасло відділення від Росії".

Проф. Грушевський зауважив, що **Українці говорять і хочуть лише національно-територіяльної автономії в федеративній републиці російській. „Колиб ми — сказав він — хотіли цілковитої незалежности, то ми-б так і говорили, бо час дозволяє нам так говорити, та й ми, без огляду на се, мусимо сказати нашу гадку щиро і отверто. Але ми не добиваємо ся незалежности, лише хочемо відновлення нашої старої автономії. Адже ми мали свою державність; документ на неї вирваний у нас Романовими, і ми хочемо, щоби тимчасовий уряд проголосив, що він вертає наше право на національно-територіяльну автономію. А установчі збори дадуть тому свою санкцію".**

Потім промовляли Стасюк, Луценко й Шульгин, котрий сказав, що Керенський, яко федераліст, яко людина, що була в Центральній Раді, повинен сказати там в Петрограді, в тимчасовім уряді, що **тільки децентралізація Росії може спасти Росію; инакше вона загине.** Керенський підвів ся і почав прощати ся.

„Сподіваємо ся, — сказав проф. Грушевський на закінчене, — що ви вийдете сьвідомі того, що український рух — не небезпека для Росії, а тверда опора, на яку треба оперти ся тимчасовому урядови, коли він хоче ратунку Росії.

„Я бачу небезпеку — відповів Керенський — не в рухови, а в нетерпеливости, з якою менї приходить ся змагатись і в руській демократії. Але, в усякім разі, я остаю ся вашим другом і все, що можна буде зробити, буде зроблено".

Проф. Грушевський відповів, що задоволене домагань українського народу занадто відкладати не можна, і Центральна Рада не могла би відповідати за наслідки, коли би передані нею центральному урядови жадання зорганізованого українського народу не були сповнені.

Після сього п. міністер зайшов у велику салю Педагогічного музею, де ждав його великий натовп народу і стрів його оваціею. Після короткої промови міністер рушив до поїзду.

(„Вісти з Української Центральної Ради", ч. 6)

„Зближенє західної і східної церкви" — головна ціль будучої діяльности митрополита Шептицького.

Телеграма з Амстердаму, датована 11. серпня, подала вістку, що митрополит Шептицький прибув до Фрайбурґу (в Швайцарії), відки мав удати ся до Риму, покликаний туди папою.

Митрополит Шептицький, перебуваючи у Фрайбурґу, мав між иншим також розмову з кореспондентом часописи „Журналь де Женев". Часопись подає отсї подрібиці з розмови митрополита Шептицького:

Своє освободженє завдячує митрополит Шептицький інтервенції папи і лїберальности нового правительства в Росії. До Швайцарії прибув митрополит Шептицький через Стокгольм і Німеччину, вмисне оминаючи Берлін і Австрію, бо — як він заявив — не займаючи ся взагалі політикою, не мав там що робити і є далекий від всякого „шовінїзму".

Про Росію висказав ся митрополит Шептицький ось-так:

„Хто мене посуджує о неприязнь до Росії, сей ідентифікує очевидно сей край з нанованем Бобринського і Евлогія, котрих вирекли ся дума і російська революція, а забуває, що в російськім народі є величезне число моїх вірних, а також віддані менї сьвященики".

Про програму своєї будучої діяльности сказав митрополит Шептицький отсе:

„Справа мира зовсїм не належить до обсягу моєї діяльности. Стою поза всякими справами політичними, щоби займити ся виключно одним проєктом, котрий менї лежить на серци — а ним є зближенє церкви західної до церкви східної.

„Православна церква переходить тепер поважну кризу, що стверджують самі православні сьвященики і вірні, шукаючи для неї ліку. Православне духовенство не відносить ся ворожо до греко-католицької церкви. Одинокі перешкоди, які є з тої сторони, походять лише зі споминів царату. **Маю однак надію, що унїатська церква допоможе православній церкві до щасливого перебутя кризи.**

„В тій цїли маю намір удати ся до Риму і, коли не наткну ся на якісь перешкоди, маю надію, що христіянські церкви дадуть добрий примір для поєднаня народів".

Як се показуєть ся з його власної заяви, митрополит Шептицький постановив був зовсїм відтягнути ся від політики, а посьвятити свою працю виключно коло великого проблєму поєднаня східної церкви зі західною. Греко-католицька церква має становити місток для поєднаня обох церков.

Маючи се на цїли, митрополит Шептицький робив заходи, щоби дістати ся до Риму. Його заходи були безуспішні, бо італійське правительство не згодило ся на переїзд митрополита Шептицького до Риму.

Намірена подорож митрополита Шептицького до Риму дала привід до ріжних поголосок. Між иншими повстала також поголоска, що митрополит Шептицький уже навіть їздив до Риму, і то яко відпоручник австрійського цїсаря, і що випросив у папи ноту в справі мира. Тимчасом, як показуєть ся з новіщої кореспонденції, митрополит від часу свого повороту з неволї ще й ногою не був в Австрії.

Митрополит Шептицький, не одержавши дозволу від італійського правительства на переїзд до Риму, забавив ще якийсь час у Швайцарії, а відтак поїхав до Австрії, де дня 29. серпня прибув перший раз до Відня. (Про торжественне привитанє митр. Шептицького української громадою у Відни подали ми в попереднім числї нашої часописи). По кількадневім побутї у Віднї митрополит Шептицький відїхав до Львова, якраз в трилїтну річницю свого арентовання російськими властями. По тяжкій трилїтній неволї митрополит повернув назад у свої рідні сторони, щоби дальше працювати для народу, якому посьвятив був велику частину свого житя. Тяжка і довга неволя витиснула на митрополиті свої слїди. Примучений невигодами, він передчасно постарів ся, його волосє вже посивіло, але його серце позістало все ще молоде і горяче для свого нещасного народу. Є надія, що митрополит Шептицький попри велику задачу поєднаня церкви посьвятить по змозї свої сили також і для добра нашого народу і то якраз в пору, коли нам нещасний нарід помочи найбільше потребує.

Пять головних політичних партій в Росії.

Під теперішну пору головну ролю в російській політиці грає пять великих партій: **большевики соціял-демократи, меньшевики соціял-демократи, большевики соціял-революціонери, меньшевики соціял-революціонери і кадети.**

Большевики соціял-демократи.

Ся партія творить ліве, радикальне крило російської соціял-демократичної партії. **Є се орґанізація міского пролєтаріяту.**

Повстала вона в половині 1906 року. Тоді крайні радикали під проводом **Николая Леніна** були в більшости, від чого і пійшла назва „большевики". Нині большевики є знані яко максималісти, ленінїсти, екстремісти, цімервальдці й інтернаціоналісти. Вони є взагалі проти війни, жадають безпроволочного загального мира і безпроволочного заведеня в державі пролєтаріятського устрою.

Меньшевики соціял-демократи.

Ся партія творить праве крило соціял-демократичної партії. Підчас розкладу в 1906 році ся партія була в меньшости, від чого пійшла назва „меньшевики".

В противенстві до большевиків соціял-демократів меньшевики соціял-демократи вірять в порозуміне з буржуазією, є за безуслівним продовжуванем війни і за постепенним запроваджуванем в державі соціялїстичних реформ.

Большевики соціял-революціонери.

Члени сеї орґанізації є радикальними екстремістами соціял-революційної партії. **Є се соціялїстична орґанізація селян.** Ся орґанізація приняла недавно назву „большевики", бо їх погляд на справи нинїшного дня в більшій части годить ся з програмою Леніна. Соціял-революційна партія є нині найбільшою і найсильнїйшою соціялїстичною орґанізацією в Росії. Провідниками сих большевиків є **Гоц і Віктор Чернов**, бувший міністер рільництва. Сей останний вірить в доктрину спільної власности і жадає безпроволочного розділу землї між селянство.

Меньшевики соціял-революціонери.

Ся орґанізація є правим крилом соціял-революційної партії і є найбільше націоналїстичною зі всїх соціялїстичних партій. Її провідниками є **Керенський, Авксентієв і „бабушка" Брешковська.** Як меньшевики соціял-демократичної партії так і меньшевики соціял-революційної партії попирають систему коаліційного правительства, вірять в порозуміне з буржуазією і є за війною.

Кадети.

Слово „кадет" повстало з перших букв слів „конституційний демократ" (к. д.) Провідником сеї партії є проф. **Павло Мілюков**, бувший міністер заграничних справ. Партія конституційних демократів складаєть ся тепер з найбільше буржуазних елєментів у державі. Її звуть деколи прогресивною або лїберальною. По вибуху революції ся партія прозвала себе партією „народної свободи". Ся партія обстоює консерватизм, націоналїзм і є за дальшим веденєм війни, аж до цїлковитої побіди. Внутрішні краєві реформи вона відкладає на час по війні.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912,

Of *"Svoboda"* published *three times a week* at *Jersey City, N. J.* for *October 1, 1917.*
State of *New Jersey*, County *Hudson*.

Before me, a *Notary Public* in and for the State and county aforesaid, personally appeared *Andrew Sawka*, who having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the *Manager* of the *"Svoboda"* and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management (and if a daily paper, the circulation), etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are:
Publisher *Ukrainian National Association, Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J.*
Editor, *Joseph Stelkewicz, 83 Grand St., Jersey City, N. J.*
Managing Editor *Joseph Stetkewicz, 83 Grand St., Jersey City, N. J.*
Business Manager *Andrew Sawka, 83 Grand St., Jersey City, N. J.*

2. That the owners are; *Ukrainian National Association, Inc., 83 Grand St., J. C.*
D. Kapitula, President and Trustee, Hancock St., McAdoo, Pa.
S. Jadlowsky, Financial Secretary and Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.
M. Uhorchak, Recording Secretary and Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.
A. Sharshon, Treasurer and Trustee, 524 Franklin St., Shamokin, Pa.
A. Sawka, Manager of "Svoboda" and Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: *no bondholders, no mortgagees, no security holders.* *Andrew Sawka.*

Sworn to and subscribed before me this *First* day of *October, 1917.*
[SEAL] *Daniel P. Byrnes,*
Notary Public of New Jersey.
(My commission expires Jan. 25, 1921.)

З українських земель під австрійським забором.

(З оповідань інжиніра Фріца Кауфмана).

В Галичині.

Ми віхали з Угорщини через Лупків до Галичини.

Через Хирів, Самбір, Дрогобич і Стрий приїхали ми до Калуша. Тут і в околицях почали ми свою роботу: будоване бараків, де уміщувано хорих і ранених жовнірів. Місцевости Перичів, Томашівці, Бабухів, Бурштин і Журавенка переміняли ся у важні воєнні лязарети.

Тут перший раз побачив я питомий тип хати галицького Українця: побудована з дерева і землї, а покрита соломою.

Так круто і похило як улиці в Галичині, є побудовані також жидівські доми, які для ока виглядають дико і негармонійно. Нутро дому характеризує мешканця: по береги наповнені склади є головною обстановою хати, що сьвідчить про вкорінений спосіб торговлї галицьких Жидів. Там не можна нічого доброго купити, бо вони торгують лише цукорками.

Неприємно вражає кождого чоловіка занадто велика покірність Українців: впрочім однак українські женщини є дійсними артистками щодо плеканя волося. Я ніколи не вірив, щоби волосє на чолї могло бути зроблене в таких артистичних формах, як я се бачив у Галичині.

Ми приїхали до Львова; від довшого часу знова в дійсне місто. Яка се велика радість, може зрозуміти лише той, хто довгий час пережив у маленькім селї і знає, що треба довго ждати, аби знова дістати ся до великого міста. Львів віджив знова; улиці так красні, що ми не могли налюбувати ся.

У Львові однак перебували ми дуже коротко, бо відтак мусіли виїзджати через Руську Раву до Угнова. Оба сї міста виглядають яко одна купа звалищ. Лише одинокі церкви стоять нenарушені.

Менї припала дуже до вподоби церква в Піддубцях коло Угнова, якої копула і дах були подіравлені ґранатами. В тімсамім селї (в Піддубцях) була колись головна кватира ґенерала Лінзінґена.

З Угнова виїхали ми до Белзця, Томашева, Телятина, Мірча і Тишовець і всюди бачили щось нове під оглядом військовости. Церкви заняли місце полевих лязаретів і там, де колись побожні люди молили ся о спасенє души і хвалили Бога, там тепер чути плач і крик ранених.

У військових таборах в Угнові мав я нагоду почути, як ранені жовніри нарікають, що не можуть скоро виздоровіти. Також мав я нагоду переконати ся, що українські деревляні церкви в Галичині не мають по більшій части ніякої архитектурної форми.

В Холмщині.

Як я вже висше згадував, ми опинили ся в Тишівцях. Відси подали ся дальше на північ до маленької місцевости Травник, між Люблином і Холмом. В тій місцевости находить ся велика фабрика цукру. Тут ми і розтаборили ся.

В Травнику мав я особливу нагоду приглянути ся полоненим Росіянам при роботі. Про говорене всїми лїнивство Росіян я не мав тут нагоди переконати ся. Противно, один жовнїр (звав ся Iгор) так пильно працював, що коли ми перервали роботу на 1-годинний відпочинок, то він сього не запримітив і робив ще пів години більше. Я почтрактував його відтак папіросом, за що він був менї дуже вдячний. Такий дарунок для полоненого є великою приємностию. Наш найріжнороднійший тютюн смакував полоненим. Коли полонений вже не має тютюну і не має його відки дістати, тоді розпростирає хусточку і зі всїх кишень витрясає останки тютюну.

З Травника приїхав я до Холму, старшної столиці України. Маленьке місто лежить на горбку; його прикрашує архиепископська палата, яко найголовнїйша особливість Холму. Кілька церков довкола архиепископської палати, їх красний архитектурний стиль роблять на тебе дуже миле вражінє; ти зближаєш ся до них зі сьвяточним настроєм і з таким же настроєм вступаєш до церкви. В церкві всї співають, а спів сей так мило вражає тебе, що ти жалуєш, що в такім задоволеню мусиш бути нїмим...

Я відтак мав нагоду чути красні церковні пісні від наших полонених. Вони по роботі збирали ся разом в ряд і співали вечірню. Тут мимоволї завважуєш, що кождий з них співає повною грудию; а груди в них здорові. Більша часть пісень була виконана добре також і музикально. Сьвята полонених в таборах обходжено з неймовірним настроєм. Я бачив се, і в моїй души остав ся неодин приємний спомин.

З Травника через Влодаву і Брест Литовський виїхав я до Білої. Брест Литовський при відвороті російських війск зістав цїлком спалений; остало ся лише стільки будинків, що вдало ся помістити військові канцелярії. Улиці пориті ґранатами до тої степени, що возом ніяк по них їхати, бо всюди глибокі ями, наче пивниці, одна коло другої. Загальний образ знищеня представляєть ся тут однак цїлком инакше нїж в Галичині. Підчас коли в Галичині в місцях, де провадила ся битва, винищено всьо з корінем, то околиці Брестя Литовського остали ся цїлком ненарушені. Оглядаючи фортифікації Брестя Литовського, добачуєш у них якусь технічну красу. Кругом водяні окопи, засаджені з обох боків рядом дерев. Найкрасше однак вражінє зробила на мене та сторона міста, яка лежить над Бугом. Я жалую, що не міг довго бути в Брестю Литовськім; я закоротко студіював се місто.

Біла є віддалена від Брестя Литовського майже на одну годину їзди возом. Дорога є пересїчно добра, що є рідкостию в тих околицях. Але в деяких місцях трафляєть ся така грязюка, що віз застрягає по самі оси; се вже неприємна пригода, головно підчас непогоди.

Біла лежить на зелїзничій лїнії Брест-Варшава і є під тим оглядом важною комунікаційною точкою. Підчас мого побуту вже всї зелїзничі дороги були справлені на німецький лад і відбував ся великий зелїзничий рух. Ми розтаборили ся на самій стациї. Тут бачили ми все нові і нові транспорти німецьких війск. Кождий новий траспорт сьвіжих війск був для нас все поздоровленєм з вітчини.

Над Білою взносить ся велика вежа з XVI. столїтя, на кінци посріблена.

Тут мав я також нагоду приглянути ся близше фізіоґномії Росіян. Я стрічав ся тут виключно з людьми інтеліґентними і запримітив у них два відмінні типи. Мешканець полудневої Росії має широке лице, ясне волосє і присадкувату поставу, підчас коли мешканець північної Росії є похожий більше на Німця.

Вісти з України.

Голос українських епархій на всеросійськім зїзді в Москві.

В „Новій Раді" з 21. червня (стар. стилю) 1917 р. читаємо, що висловлено Українцями на всеросійськім церковнім зїзді дотично української церкви. Чуємо тут, що Українці не бажають розриву з цілостию Росії, але рівночасно бажають забезпеченя належних прав українській церкві, яко окремій національній орґанізації, про упорядковане якої мав би рішати Всеукраїнський Церковний Зїзд духовенства і парафіян. Читаємо там ось що:

Представники духовенства й парафіян українських парохій, делеговані на Всеросійський Церковний Зїзд, мають честь заявити Високим Зборам слїдуюче:

Почуте відвічальности перед історичною долею всеї Руси примушує нас сказати, що Україна переживає тепер трівожні дні. Ми передбачуємо величезну небезпеку, як би взаємини між Україною й Русию не прибрали траґічних форм, коли не настане з обох боків розумінє природно-історичних прав України на повне самовизначенє в усіх галузях житя.

Ми честию й сумлїнєм сьвідчимо ся, що Україна не шукає розриву, що вона тасама рідна сестра Великої Руси, якою була завсїди. Алеж на шляху до зміцненя звязків, спорідненя й єдности, в народній сьвідомости України й Руси, як державної так і церковної, видно загрожуючу небезпеку; Україна тепер на шпилї історичного „перевалу".

Ми всею вірою своєю запевняємо, що тільки у вільнім процесі самовизначеня запорука перемоги сил обєднуючих, а в умиснім гальмованю сього процесу містить ся стихія розвалу, спільного для всеї Руси.

Ми настоюємо перед Високими Зборами і просимо їх подати свій авторітетний голос, аби почули його відповідальні правителї, що історично необхідно дати простір і свободу Україні зібрати свою волю докупи. І ся воля, ми міцно віримо, зміцнить в сучасну тяжку годину, на межі епох, цілість тїла і духа держави російської. Український Конґрес і Український Церковний Зїзд не можуть і не повинні непокоїти Велику Русь. Без свого Конґресу й Церковного Зїзду Україна не може принести в Установчі Збори й у Всеросійський Собор своєї народної волї.

Церква на Україні є душа народу. Сподіваня народу є сподіванями Церкви, а тому Церква там з народом і за народом. Нерозривно звязані на всїм протязї свого історичного бутя, Церква і нарід тільки в спільній згоді кують і викують щастє для себе і своєї благородної сестри Великої Росії на всї наступні віки.

Богато страждали, але тепер вільна Україна з любовю й радостию прийме в своє лоно Холмщину і якунебудь частину полудня Росії, де є живі души, котрі тягнуть ся до ідеалів рідної й вільної матери України.

Яскраво розуміючи всю безкрайну серіозність переживаної на Руси траґедії, Українська фракція Всеросійського Зїзду висловлює слїдуючі бажаня:

1. Необхідно забезпечити Україні свободу церковно-політичного самовизначеня.

2. Перевести в житє підвалини соборностий українізації в усі галузи церковного житя.

3. Дати Україні свободу і в найскоршім часі скликати Всеукраїнський Церковний Зїзд духовенства й парафіян.

Хочемо вірити і сподівати ся, що Високі Збори, чуючи заклик історії, по братерськи простягнуть нам руку. Перед ворогом, який гадає роздробити сили Росії, ми покажемо тоді сьвітови міць і кріпкість великої нашої Рідної Країни, геройськи осилюючої і геройськи творючої нову еру свого бутя.

До сеї нашої заяви прилучують ся окремі заяви приставших до нас представників холмської й бесарабської парафії, в яких говорить ся про їх місцеві потреби, і які ми цілком поділюємо.

Москва 11. червня 1917 р.

Голова української фракції

І. Морачевський.

Члени (66 підписів).

ЖИДИ І УКРАЇНСЬКЕ ПИТАНЄ.

На засїданю ради обєднаних жидівських громадських орґанізацій міста Києва принято слїдуючу резолюцію: „Справедливе стремлїнє українського народу до заведеня на Україні територіяльно-національної автономії з забезпеченєм прав національних меньшостий має льоґічним наслїдком дане тим меньшостям можливости захищати свої права і мати своїх представителїв в краєвім орґанї правлїня, який тепер орґанізуєть ся. Беручи на увагу, що жидівські маси в переважаючій більшости не пристають ані до одної з політичних жидівських партій, рада обєднаних орґанізацій уважає необхідним, аби в тім краєвім орґанї були представлені не тільки національні і політичні партії, але й національні орґанізації, і що тільки таке представництво явить ся дійсним виразителем волї жидівства краю в переживану хвилю".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

„Позичка свободи".

Підписка на другу американську воєнну позичку що дня зростає. В самім Ню Йорку протягом двох перших днів (1. і 2. жовтня) вплинуло підписок на суму майже 75,000.000 долярів. На найбільшу суму підписала ся асекураційна компанія „Метрополітан Лайф Іншуренс Компані", бо на 10,000.000 долярів. За нею йде друга асекураційна компанія „Пруденшел Іншуренс Ко." з Ньюарку, Н. Дж., із 7.500.000 долярами.

Найвисший суд зібрав ся на зимову сесію.

Найвисший федеральний суд, „Супрім Корт", зібрав ся в понеділок (1. с. м.) на звичайну зимову сесію. В найкоротшім часї суд має рішити 5 головних справ, між ними справу військового закона, проти якого з чотирох стейтів внесено протест, називаючи його неконституційним. Найвисший суд має рішити, чи закон про примусову військову службу в Злучених Державах є конституційний, чи протиконституційний.

9 годин праці для женщин.

З днем 1. жовтня в нюйорськім стейті війшов в житє закон, який недозволяє женщинам в реставранті працювати більше як 54 годин тижнево, або 9 годин денно. На основі сього закона женщини не можуть також працювати між 10. годиною вечером, а 6. годиною рано.

Мексико протестує проти побору своїх горожан до американської армії.

Мексиканський амбасадор у Вашінгтоні, Ігнацio Боніляс, вручив американському правительству протест проти побору Мексиканців до американської армії.

Справа є досить замотана. Мексиканське правительство противить ся поборови до американської армії навіть тих Мексиканців, які родили ся в Злучених Державах, бо мексиканський закон говорить, що Мексиканець, роджений поза границями Мексика, є однаково мексиканським горожанином. Знова конституція Злучених Держав говорить противно: хто родив ся тут, той є американським горожанином.

Дивують ся, що Злучені Держави не виповідають війни Австро-Угорщині.

Мілян МекКормік, державний конгресман з Іллиноіс, який тепер перебуває в Італії, висловив Італійцям своє здивоване, що його вітчина (Злучені Держави) ще досі не виповіла війни автократичній Австро-Угорщині. „Америка — повинна таки вчиновісти війну Австрії, щоби тим способом помогти впрост італійській армії".

Натуралізований Американець є командантом німецької підводної лодки.

З Лондону доносять, що командант німецької підводної лодки, яка минувшого тижня затопила американський корабель, є натуралізований Американець. Горожанські папери вибрав у Бостоні, Масс. Про се твердять виратувані із затопленого корабля Американці, які чули, як комендант лодки, затопивши американський корабель, говорив: „Я Американець, натуралізований в Бостоні і там довший час проживав".

Жадають усунення сенаторів Стона, Гронни і Ля Фолета зі сенату.

Державний сенатор Вадсворт з нюйорського стейту передав сенатській комісії просьб і скарг просьбу членів „Ротари" Клюбу в Ітака, Н. Й., аби усунути зі сенату сенаторів Ля Фолета, Стона і Гронну.

В нюйорськім стейті автомобілї убили 636 осіб протягом 9 місяців.

Статистика нюйорського стейту виказує, що від 1. січня до 30. вересня 1917 року на улицях і дорогах сього стейту, включаючи також місто Ню Йорк, автомобілї вбили 636 осіб, в протиставленю до 543 в 1916 році і 476 в 1915 році.

Протягом вересня в місті Ню Йорку автомобілї убили 46 осіб, трамваї 5, а кінні вози 4. В нюйорськім стейті, виключаючи місто Ню Йорк, протягом вересня 1917 року автомобілї убили 67 осіб, трамваї 8, а кінні вози 2 особи.

В стейті Ню Джерзи протягом 9 місяців автомобілї убили 190 осіб.

Від першого дня січня до останного дня вересня 1917 року в стейті Ню Джерзи автомобілї убили 190 осіб, в протиставленю до 171 в тімсамім періоді 1916 року.

Протягом вересня 1917 року автомобілї убили 29 осіб, а трамваї 1 особу.

Місто „Страшних Улиць".

Містом „Страшних Улиць" назвала нюйорська часопись „Івнінг Мейл" місто Ню Йорк, де кождого дня пересічно зістає убита одна дитина; а 30 ранених. Від січня до 1. жовтня 1917 року в Ню Йорку (в містї „Страшних Улиць") убито на улицях або померло від ран, одержаних на улицях, 244 дітий; в тімсамім часї в Ню Йорку ранено 6.218 дітий, з котрих деякі останутъ калїками на ціле житє.

Велике число смертности між дїтьми в заведенях.

Смертність між дїтьми, яких доглядають матери, не виносить 1%, підчас коли смертність між дїтьми в заведенях, де нема їх материй, є дуже висока.

Европейські держави звернули вже свою увагу на сї обставини і впевнили ся, що лїпше є спомагати матір до того степеня, щоби вона могла виховати дитину при собі, ніж опікувати ся дитиною, беручи її під нематірну опіку до державних захоронок.

В Шікаго ширить ся дїточий параліж.

Протягом минувшого тижня в Шікаго, Ілл., начислено 70 случаїв дїточого паралїжу.

Мама кинула двоє дїтий до керниці.

Кароліна Дейл в Тавнсенд, недалеко Корнінг, Н. Й., вкинула до керниці двох своїх синів; один 5, другий 2 роки. Дїти потопили ся. Лікарі впевнили ся, що матїр була тоді в приступі божевіля.

Стрілив до жінки, а відтак убив сам себе.

Петро Кос, робітник в Бофало, Н. Й., стрілив до жінки і ранив її тяжко, а відтак пополнив самовбийство, оставляючи сиротами троє дрібних дїтий. Жінка умирає. — Сварка зайшла задля гроший.

Убив розведену жінку, а відтак відібрав собі житє.

М. Ундервуд з Вашбурн, Ілл., убив свою розведену жінку з Кевані, Ілл., підчас коли вона висідала з поїзду на стації в Пеорія, Ілл., а відтак пополнив самовбийство.

Хотів зарізати бритвою свою жінку.

На крик пані Піпіс у Вілїямсбург, Н. Й., влетів до хати полісман і побачив її чоловіка з бритвою в руках. Розшалілий чоловік хотів перетяти бритвою горло своєї жінки. Ліва рука і карк жінки вже були поранені. Жінку забрано до шпиталю, а чоловіка до арешту.

Перетяв електричний дріт і так нагнав пияків до дому.

Майор Джон Патен з Борнгем, передмістя Шікаго, Ілл., побачив, що його поліція не дасть собі ради з пияками і задумав сам втяти таку штуку, щоби пияки не йшли, але їхали до дому. Се задумав він зробити тому, бо пияки, йдучи пішки до дому, кричали і робили богато заколоту на улицях. Що задумав, то й зробив.

Минувшої неділї з вечера він перетяв головний електричний дріт і нараз в цілім місті стало темно. Коли пияки побачили, що всюди (навіть в салуні) темно, то почали розходити ся, але ніодин з них не пустив ся йти до дому пішки. Кождий поїхав до дому, чи то автомобілем чи кінним возом.

$50.000 на лікарські студії для женщин.

Джордж Брекінрідж із Сан Антоніо, Тексас, жертвував 50.000 долярів для університету Коломбія в Ню Йорку на покрите коштів, спричинених на случай, коли женщин допустить ся до науки медицини.

Сього року в згаданім університеті є 2.441 студентів меньше ніж в 1916 році.

Негерське питане в Америці.

В нюйорськім „Глобі" Негер Джан І. Брус, дякуючи редакції згаданої газети за статю, поміщену в числі з 27. вересня, додає від себе отсі слова: „Негерське питане є тут далеко важнійше ніж більшість білих людий предвиджує. Се є одно з тих питань, яке мусить бути полагоджене і то полагоджене справедливо ще заки між народами наступить мир. Се не є умираюча справа, але се справа дуже животна".

Битва між майнерами і ватагою шерифа.

В битві між юнійними майнерами і ватагою шерифа в Луїсвіл, Ки., яку власти вислали, аби поарештувати майнерів, згинуло кілька осіб. Говернор післав військо, аби завести порядок.

Сталеві ідентифікації для матрозів.

Секретар маринарки розпорядив виробити кождому військовому матрозови сталеву ідентифікацию замісць дотеперішної татуованої марки на руці. Ідентифікації будуть забільшки півдолярової монети. На тім кусничку стали буде вирите імя і назва матроза, дата асентирована або добровільного вступленя і ранґа.

Міняють біблію на рушницю.

При отвореню шкільного року в теольогічних семинариях показало ся, що майже 40 до 50% духовних кандидатів покинули науку, а записали ся до армії. Протестантські семинариї, які кождого року числили звичайно 4.500 кандидатів, будуть їх мати в сім році лише 2.500.

$50,000.000 позички для Анґлії.

Правительство позичило Анґлії 50,000.000 долярів.

Вартість американського доляра в Хінах упадає.

Американський доляр в Хінах має вартість $1.83 (срібного) в хінській монеті. Перед виповідженем Злученими Державами війни Німеччині американський доляр вартав у Хінах $2.25 (срібних).

Війна покликала з родини 14 осіб.

Часопись „Стар" з Канзас Сіти, Мо., поручає своїм читачам Александра Фостера з Ракфорд, Ілл., яко примір патріотичного Американця.

Його три сини вже давно вступили до армії аліянтів. Один вже погиб на поли битви у Франції, другий був два рази ранений в битві, а третий був з анґлійською армією в Африці і тепер іде до Франції. Пять його внуків вже найшли свою смерть на поли битви, а шість находить ся тепер на поли бою.

Вовки в Міннесоті.

Фармери в повіті Ніколет, в стейті Міннесота, відкрили, що в тамошних горах криють ся стада вовків, які виряджають фармерам велику шкоду, пожираючи вівці, кури, качки й гуси.

Мули відповідають за спізнене 3-го нюджерзського полку інфантерії.

Третий полк інфантерії стейту Ню Джерзи спізнив свій приїзд до військового табору в Анністон, Ала., о дві години. Всю вину приписують офіцири і жовніри сього полку злощасним норовистим мулам, які не хотіли тягнути з ними вози, доки вони їхали із Сі Гірт, Н. Дж., до зелізничої стації.

ПОДЯКА.

Я нижче підписаний складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за виплачене мені запомоги з фонду в сумі 75 долярів. Нехай же У. Н. Союз щораз росте в сотки тисяч членів! — Фелікс Перваль, член 57 відділу У. Н. Союза, в Богус, Н. Й.

КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Статистики преси в Канаді.

В Канаді, — як виказує „Показчик канадійських газет" — є 1.342 всяких видавництв. З того:

денних газет є	138
газет, які виходять 3 рази на тиждень є	4
газет, які виходять 2 рази на тиждень є	40
тижневників	921
місячників	222
двомісячників	1
квартальних	16
Разом	1.342

Відповідно до числа населення, яке після останної переписи виносить понад 7,000.000 душ, число всяких видавництв в Канаді є більше ніж в котрімнебудь іншім краю.

Найновійша статистика населення, землі і живого інвентаря в провінції Саскачеван.

Остання статистика виказує, що в провінції Саскачеван число населення з днем 1. червня 1916 року виносило 647,835 душ, з того 363.787 мущин і 284.048 женщин. В 1911 році число населення сеї провінції виносило 492.432, отже протягом останних пятьох літ число мешканців збільшило ся о 155.403 душ.

Землю в Саскачевані обчисляють на 155,475.000 акрів. З того 94,000.000 акрів є добрі на управу збіжа, однак лише 38,800.936 акрів є управлювані.

Коний і мулів у Саскачевані є около 500.000 штук, а рогатої худоби понад 1,000.000 штук.

Померла, оставивши 331 нащадків.

В Отаві, Онт., померла 98-літна Джанна Баптіст Біґрес, оставивши 331 нащадків. Вона була материю двох синів і десятьох дочок, а відтак діждала ся 79 внуків, 112 правнуків і 28 праправнуків.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Похорон ірляндського героя.

В Дублині (столиця Ірляндії) відбув ся похорон борця за ірляндський нарід, Томи Аша, провідника Шін Фейнерів, який помер голодовою смертию в анґлійськім арешті.

Похорон був дуже величавий. Настрій святочний. Попереду йшли ірляндські доброгольці, члени товариства „Атлетік Ассошіейшен", члени товариства „Ґелік Ліґ", так звані „Сіти Гол" горожани, а вкінці члени промислових союзів в Дублині. Було також богато представників жіночих клюбів. 12 повних музичних банд грали патріотичні ірляндські пісні. Дзвонили дзвони у всіх ірляндських церквах.

В поході не брали участи лише правительственні урядники...

Зелїзниці в Арґентинї перейшли під державну контролю.

З причини ґенерального страйку на всіх зелїзницях в Арґентинї, заряди зелїзничих компаній оголосили, що зелїзниці вже перейшли під заряд держави.

Цивільні контрольори поживи для війска у Франції.

Між французьким премієром і палатою послів прийшло до порозуміня в справі визначеня 20 цивільних контрольорів, які мають мати нагляд над поживою призначеною для армії. Сї контрольори мають оставати під контролею парляменту.

Німеччина проганяє чужинців за границю.

До голяндських часописий наспіли з Берліна вісти, що там приготовляють ся проєкт, який дасть німецькому правительству власть депортувати за границю всіх тих чужинців, які не є занятi при воєнним промислі. Проєкт правдоподібно вийде в житє за місяць.

Відбудова Східних Прус.

З початком війни російські війска знищили у Східних Прусах около 30,000 господарських будинків, з чого вже 12.000 відбудовано. Робота над відбудованем провадить ся дальше.

Кайзер подарував державі свої дорогоцінности.

З Амстердаму за берлінськими газетами доносять, що цїсар Вільгельм передав державному банкови велику скількість дорогоцінностий на покрите державних коштів.

Держави, які признали нове правительство Коста Ріки.

Слїдуючі держави признали нове правительство Коста Ріки: Арґентина, Бразилія, Чиле, Перу, Болївія, Кольомбія, Уругвай, Ґаїті, Мексико, Ґватемаля, Сан Сальвадор, Гондурас, Еспанїя, Голяндія, Німеччина, Данїя, Швайцарія, а також Ватикан.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Ч. С. Дітройт, Міш. — Вірш до друку невідповідний. Пробуйте писати прозою.

М. Ч. Честер, Па. — Про згадувані Вами облігації не можна сказати нічого певного, бо їх вартість залежить від висліду війни. Ми думаємо, що такі облігації все будуть мати якусь вартість. Їх можете продати, а інформації про се дістанете в кождім банку.

Л. Щ., Гайленд Парк, Міш. — Купон для пересилки листа до старого краю через Червоний Хрест коштує 6 центів. Такі купони дістанете на почті. — Котрий чужинець буде взятий до американського війска, і втїкне, то по зловленю дістане таку кару, яку приписує військовий закон для дезертирів.

ВАЖНЕ ДЛЯ НЮЙОРСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

В четвер, дня 4. жовтня с. р., в Січовій галї під числом 134 Іст 7-ма улиця відбуде ся відчит Січовички Ксені Лемко на тему: „Чи мущина є причиною несьвідомости жінки?" Нюйорська „Січ", відділ 1-ший Січової Організації Українців у Злучених Державах, запрошує всїх на сей відчит.

ФЕЛЬЦЕС КОЛО СКРЕНТОН, ПА.

На дохід Рідної Школи в Фельцес, Па.

устроюємо

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 6-го октобра в галї Мих. Баґнар, 401 — 5-та улиця.

Родимці з Фельцес, Скрентон і Тейлор, прийдіть до нас на баль, бо дохід призначений на школу для наших дїточок.

Початок о 2. год., а тікет 25 центів.

За добру забаву ручить

116-17 **Комітет.**

Читайте українські книжки і газети бо часто читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свобода".

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЕКТИ.

38.

Відколи появили ся конвенційні проекти в нашій дорогій часописи, то в кождім числї читаємо зазиви до делеґатів і делеґаток, щоби вони добре роздумали над кождим словом, як будуть радити на конвенції.

Один проектодавець побоюєть ся, що на сїй конвенції, котра відбудеть ся в Гарізбурґу, може прийти до непорозуміня між делеґатами з тої причини, що делеґати будуть поділені на партії. Се я вважаю можливим, бо ми вже маємо досить практики з тих панків, що лиш чекають спосібности і хвилї, аби зробити роздор в У. Н. Союзї і притім скористати з людської праці. Знаємо добре, як вони вміють ґаздувати в чиїйсь коморі. Але такі панки не мають місця в У. Н. Союзї. Най вони беруть ся до своєї давної роботи. Я від себе прошу пп. Делеґатів і Делеґатки, щоби вони рішучо виступили проти них, бо У. Н. Союз не має нічого спільного з федераційниками, анї з Арданами. У. Н. Союз потребує людий чесних і совісних, котрі хочуть працювати в користь У. Н. Союза і нашого народу. З такими вітроґонами як федераційники ми не хочемо мати нічого до діла.

Панове Делеґати і Делеґатки! Вас вибрали відділи, товариства і сестрицтва яко здібних і відповідних своїх заступників, аби Ви постояли за тим, чого собі бажають члени. Кождий делеґат має право сказати, що йому лежить на серци, а всї делеґати разом можуть зробити те, що схочуть.

1. Ви повинні насамперед перевести ухвалу, що котрий делеґат забере голос і буде говорити не до річи — щось на У. Н. Союз, то предсїдатель повинен відібрати йому голос.

2. Щоби часопись отримували кождий член і члениця, бо вони за часопись платять.

3. У. Н. Союз не може звертати жадних зворотів, коли член перестає платити, бо їде до старого краю, бо то є асекурація на посмертне, але не банк.

4. Щоби часопись виходила що дня, бо дотепер в часописи є дуже мало друку, корисного для членів — лиш самі оголошеня, а ті оголошеня цїлком для члена непотрібні. Кождий член платить за часопись 10 центів, отже він хоче щось корисного для себе. Коли не вистарчає стан фінансовий, то — я думаю — кождий член є готовий заплатити 15 центів, аби діставати дневник.

5. Щоби конвенції відбували ся не лиш коло Ню Йорку, але в якійнебудь місцевости Америки, бо тепер майже кожда місцевість має свою українську галю, а ми не мусимо іти до польської або до жидівської галї.

Радьте мудро, най У. Н. Союз зросте в таке число членів, яке він мав минувшої конвенції.

Стефан Олїйник,
член 91 відділу У. Н. С.

39.

Богато проектів появляєть ся в часописи „Свобода", хоч повинно би бути ще більше, бож прецінь делеґатів, думаю, є більше ніж було проголошених дотепер проектів. Кождий повинен щось нового написати для добра своєї орґанізації, кождий повинен дати свою думку.

Я з зацікавленем кождий проект читаю, стрічка за стрічкою, і хотів би знати, які то думки, які гадки виринають від делеґатів будучої конвенції супроти своєї единої орґанізації, своєї единої української інституції тут на американській земли, котра би на будуче мала зістати сильнійшою, богатшою, славнійшою і найдемократичнійшою українською орґанізацією.

Зібравши всю есенцію дотеперішних проектів, приходить ся до переконаня, що не знайдеть ся там богато такого матеріялу, котрий би міг зробити нашу орґанізацію кріпшою, могутнійшою, ніж вона є тепер. Бо наша орґанізація, У. Н. Союз, стоїть на добрих і сильних підвалинах і можна сьміло сказати, що навіть на ліпших підвалинах ніж всї инші славянські орґанізації в Америці. Та ходить тут головно о те, чи наші члени У. Н. Союза, а зглядно їх делеґати зможуть перевести сю будучу конвенцію так, аби сю нашу українську інституцію і її маєток віддати в руки чесних совісних людий, котрі потрафлять кермувати сею інституцією і допровадити її до ще більшої висоти і слави, ніж вона має тепер. Треба памятати на се, що до будови потрібно спосібних майстрів, а руйнувати потрафлять і дурні.

На конвенції делеґати, яко законодатна власть, можуть зробити богато змін між параґрафами, котрі можуть бути або корисні або шкідливі для орґанізації. Бож на конвенцію не прийдуть правники а прийдуть робітники, котрі не є добре осьвідомлені з правилами американської держави тож не можуть бути певними, чи не зроблять якої похибки.

Статут нашої орґанізації котрий обовязує тепер наших членів, є принятий делеґатами попередних конвенцій, а сей статут є оброблений американськими правниками так, аби він був згідний із законами тої держави, в якій ми орґанізуємось. Тож трудно вимагати в статутї „стилїстики" української мови, бо той статут був писаний вперше по українськи, коли виходив з конвенції, з української мови перекладало ся його на мову англїйську, а по обробленю правниками знову на українську мову. Чи там є слово „підвладний" чи „підчинений", то меньше з тим; карність і дисципліна мусять бути в кождім товаристві, а навіть і в фамілійнім домі.

Тепер хочу подати від себе кілька проектів під розваґу поважаних делеґатів.

1. Щоби головна каса У. Н. Союза звертала на будуче місячні вкладки за суспендованих членів тим відділам, котрі заплатили, щоби місцева каса не поносила страти в користь орґанізації.

2. Щоби параґраф 204 змінити або знести, щоби орґанізація У. Н. Союз не мала права до маєтку рухомого або нерухомого місцевого відділу, бо сей параґраф не приносить жадної користи для орґанізації, тільки робить анархію поміж членами У. Н. Союза в відділах. Відділи У. Н. Союза збирають місячні вкладки від членів У. Н. Союза і віддають до головної каси У. Н. Союза, а жадного маєтку не позістає при місцевих відділах, щоби було власностию орґанізації.

3. Параґраф 129, котрий дає власть головному екзекутивному комітетови змінювати час річного засїданя і конвенції, повинно ся цїлковито знести, бо він не є вмістний.

4. Щоби обдовженя („діни") знести, коли фонди У. Н. Союза вистарчають на покрите тих лінів. Таксамо щоби тих членів старих, котрі не взяли обдовженя, залучити до тої табельки літ, в яких вони приступили до Союза, без ріжниці також і для тих, що взяли посмертне за своїми жінками.

5. Щоби головним урядникам признати їх дієту на засїданях і конвенціях за раціональну, без ріжниці, чи вони побирають платню або ні. Бо коли орґанізація платить своїм урядникам за їх працю, то не може вимагати від тих урядників, аби вони з тої платні тратили гроші на цїли для орґанізації, бо урядники на засїданях або инших оказіях, де потреба орґанізації їх поклике, є змушені до всїляких видатків (харч, нічліг, їзда), а також застій їх праці, котру мусять надробляти поза свої урядові години. Тож, панове, на робітниках ми не заощадимо богато.

6. Щоби делеґати ухвалили фонд конвенційний, аби на будуче платила головна каса У. Н. Союза делеґатів, а не відділи, бо се є чисте жебрацтво. Буває таке, що при вибираню делеґата на мітинґах відділів не вибирають такого делеґата, котрий би щось поміг доброго зробити на конвенції для орґанізації, але такого, що пристане на меньшу платню. Думаю, що можна зменьшити фонд резервовий о три центи, а зробити з сего фонд конвенційний.

7. Щоби конвенція відбувала ся що три роки.

8. „Свобода" щоби і на дальше виходила три рази на тиждень, як і доси, бо на денник не можна зміняти задля страшної дорожнї паперу і друкарських матеріялів.

9. Щоби на будуче головна каса давала премії всім секретарям тих відділів, що належать до У. Н. Союза, за їх працю коло орґанізації, після числа членів. Товариства асекураційні платять своїх колекторів, і ще на тім добре заробляють. Думаю, що скаля платнича в товариствах асекураційних не дуже більша як у нашій орґанізації. Тож головна каса У. Н. Союза повинна заплатити нагороду секретарям тих відділів, що сю часу будують. Треба знати, що по мітинґах відділів найбільше часу і найбільше праці забирає манїпуляція У. Н. Союза. Не хочу я обтяжати нашу орґанізацію такими винагородженями, якими винагороджують товариства асекураційні своїх колекторів, але даю проект на маленьку нагороду, а іменно: у відділах, котрі мають 26 членів, щоби секретар побирав річно $12; у відділах з 27 до 65 членів $24; у відділах з 67 до 100 членів $36; у відділах з 100 до 200 членів $48. От видите, що се небогато, але полекші великі для відділів, бо через се відділи можуть мати порядних секретарів, котрі можуть щирійше працювати для орґанізації, старатись о більше число членів, бо будуть знати, що і їх премія з числом членів буде більша.

10. Щоби ся конвенція, котра має відбути ся в Гарісбурґу, не протягла ся довше як чотири дні! Памятайте, Панове Делеґати, що се буде залежати від Вас самих. Тим заощадите богато гроша для наших товариств.

К. Кирчів,
делеґат 70 відділу У. Н. С.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. „Рогатинщина", від. 393, повідомляє всїх своїх членів, що мітинґ відбудеть ся в суботу, 6. с. м., о 7-мій годині вечер. Просить ся прийти точно на назначений час, бо є важна справа до полагодженя. Неявивший ся член заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. Мітинґ відбудеть ся в домі Дмитра Іванціва (сина Олекси), під ч. 2436 Форберс ул., Пітсбурґ, Па. — Урядник.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Тов. „Запор. Січ", від. 206, подає до відома своїм членам, що квартальний мітинґ відбудеть ся в неділю, 7. жовтня, о годині 2-гій пополудня, при улиці Мейн, число 16, в Лайсіюм галї. Взиваєть ся всїх членів, аби не були такі байдужні та легковажні, але пильні та чимось заінтересовані. Також є річию пожаданою, щоби члени всї приходили на мітинґ на час та щоби могли обговорити всї справи товариські. На мітинґу будеть ся принимати нових членів без вступного до товариства, а до У. Н. Союза після статута. Буде справоздане касове. Контрольори мають сконтролювати книжки. Є ще инші важні справи до полагодженя. Приходїть всї як один і покажіть ся гідними товариства. Довгуючі члени мають виповнити свої довги, бо инакше наразять ся на виключенє з товариства і з У. Н. Союза. — Д. Бойко, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Подаєть ся до відома всім членам братства св. Стефана, що слїдуючий звичайний мітинґ відбудеть ся в неділю, 14. жовтня, в галї церковній на розі Оклей Еве. і Райс стр. Мітинґ розпічнеть ся о годині 12.30 пополудни. На тім мітинґу повинні явити ся всї члени, бо се буде послїдний мітинґ, на котрім можна обговорити справи конвенційні. Кождий член нехай прийде і виcкаже свою гадку, щоби на будуче не було нарікань і ріжного рода протестів. Також повідомляємо всїх членів, що сей мітинґ є послїдний, на котрім будемо принимати членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Тож обовязком кождого члена привести зі собою бодай по одному новому членови. Ті члени, що зістали суспендовані у вересни, мають прийти на мітинґ і вписати ся наново, бо в противнім разї будуть вичеркнені і втратять всї права до запомог в У. Н. Союзі. — Г.

Кривоґуз, предс.; Е. Бабій, кас.; І. Гайович, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. (ФРАНКФОРД). Тов. ім. Т. Шевченка повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітинґ відбудеть ся в суботу, 6. жовтня, в галї п. Ковнацького. На той мітинґ кождий член повинен явити ся. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги. Неявивший ся член підпаде карі, яку товариство ухвалить. — В. Пеленський, секр.

СТЕЙПЕЛТОН, Н. Й. Бр. св. Михаїла, від. 211, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітинґ відбудеть ся в суботу, 13. жовтня, точно о годині 8-мій вечером. Просимо, щоби всї члени явили ся на означений час, бо буде вибирати ся новий уряд і маємо богато инших справ до полагодженя. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. Повідомляємо тих, котрі ще не належать до У. Н. Союза, щоби загостили на висше згаданий мітинґ, бо ми будемо приймати до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Користайте з доброї нагоди і не відволїкайте свого обезпеченя надалї, бо ніхто не знає, що завтра. — В. Карпів, предс.; А. Лазар, секр.

ОЛІЕН, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 363, подає до відома всім своїм членам, що мітинґ відбудеть ся дня 13. жовтня, о год. 7.30 вечер. Просить ся всїх прибути точно в означений час, бо є важні справи до полагодженя. Взиваєть ся довгуючих членів, аби вирівнали свою залеглість, бо в противнім разї будуть виключені з товариства і з У. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Г. Підскальний, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. „Зап. Січ", від. 75, повідомляє своїх членів, що трикварталький мітинґ відбудеть ся 7. жовтня, о годині 2.30 пополудни, в галї парафіяльній під ч. 82 Сікот Аве. Кождий член і урядник мусить конечно на сей мітинґ прибути, бо маємо важні справи до полагодженя. Неприсутні члени будуть карані після статута. Заразом подаєть ся до відома всім членам, що на тім мітинґу будеть ся обговорювати справу зорґанізованя дітий до У. Молодечого Союза, з котрого богато більшу користь і підмогу можете мати ніж з чужих, ворожих нам асекураційних товариств, де часто цїла Ваша праця пропадає. Такий відділ Укр. Мол. Союза заснував би ся при висше згаданім товаристві, тож приходїть на сей мітинґ і впишіть свої дїти до своєї рідної орґанізації, котра неоднього вже підтримала в його чорній годині. — І. Комаринський, кошовий; С. Савран, кас.; М. Присташ, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 61, повідомляє всїх своїх членів, що трикватальний мітинґ відбудеть ся дня 7. жовтня о годині 2-гій пополудни. Кождий член повинен явити ся на сей мітинґ, бо буде справоздане касове. Подаєть ся до відома Патерсонцям, що наше товариство буде принимати ще сей місяць нових членів за половину вступного, а У. Н. Союз також. Добра нагода стати членом за таке мале вступне. — В. Григорчук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 39, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітинґ відбудеть ся в суботу, 6. жовтня с. р., точно о годині 8-мій вечером, в галї під ч. 155 Аве. С. На сей мітинґ кождий член обовязаний прибути, бо мусимо вибрати новий уряд і важні справи залагодити. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — І. Гаврис.

Читайте „Свободу" і приєднуйте їй нових передплатників!

Іван Спілка.

НА ЧУЖИНІ.

—o—

(Дальше).

— Отже більш нікому її тут зробити. Ти може дивиш ся на те, що вони не дуже великі, але вони дужі своїм гуртом. Вони робили сю греблю вкупі — відказав я. — Ну, покищо мовчи; сховаємо ся за кущі, а то вони нас злякають ся і повтікають у воду.

Ми пригнули ся за кущем і почали роздивляти ся, як плавали бобри і що робили.

Бобр трохи більший від великої кітки; на масть він темний, шерсть аж полискуеть ся сріблом, так і відсьвічує і дуже мягка; на губах довгі вуси, зуби кріпкі й острі. Лапи у нього з пятьма пальцями, як і в кітки, але на задних ногах є полотенце, мов у качки, через що він дуже гарно плаває. Хвіст у нього довгий і на кінци наче лопаточка. Бобри, що сиділи на береві, грілись до сонця і прибивали своїми хвостами землю; ті, що в воді, плавали, пориналп і борикались; инші несли в зубах гильки або глину, що тут була над берегом. Вони несли се все до своїх хат.

— Що то воно сторчить поверх води біля берега і біля островка, так наче улиї? — прошепотів Петро.

— То їх хатки, де вони жиють. Отож вони і глину несуть, щоб замазувати верхи в своїх хатках. А се треба задлятого, щоби вода не налялась до середини — відказав я йому, теж шепотячи.

— Значить, в їх хатках нема води, там сухо? — заговорив Петро.

— Так. Ну, а лазять вони в свої домівки зпід споду: пірне біля неї у воду тай опинить ся в хатці.

Довго ми придивлялись на бобрів: далї вийшли зза кущів і наближались до берега. Бобри, побачивши нас, всї як один, кинулись у воду і не знати, де ділись. Ми підійшли до самісінької греблї, щоб роздивитись на неї. Петро аж не втерпів:

— Тай справнож зробили — промовив він.

Поперек річки лежали дві деревяки на півтора аршина одна від другої. По середині, наче палї, стояли стояки (стовпці), сама-ж середина була закидана гильками, камінюками і глиною: поверх греблї було рівнісенько. В гребли, якраз по середині, зроблена була чимала дірка, куди лила ся вода.

Надивившись гаразд на греблю, пійшли ми до дому.

— Ну, як можна такому зьвіряти перегризти он таке дерево? — дивував ся Петро.

— Раз, що зуби кріпкі, великі й острі, мов ножиці, а друге і те, що втомить ся один, другий на те місце є; втомить ся другий — третий возьметь ся; от і робота йде — казав я. — Гурт велику силу має.

— Добра річ отсї бобри — говорив я далї Петрови; — як розплодять ся, то буде з них гарний заробок; шкірки їх продають ся дуже дорого.

— Та кому-ж їх тут продавати? — дивував ся Петро.

— А хиба не можна складати та відвезти туди, де їх купують?

Дома ми розповідали, з чого прибула в річці вода, і все що бачили. Всї зацікавили ся; всї хотіли бачити; але було пізно, і ми умовились пійти зі всею сімєю на другий день.

VI.

Минуло два тижні; за сей час ми всї кілька разів ходили дивити ся на бобрів: вони вже не так лякали ся нас, як перше; потрохи звикали до нас. Ми кождого разу, як тільки приходили до них, кидали їм у воду листє та молоденькі гильочки; ніхто з нас і пальцем їх не торкнув. Дивити ся на бобрів ходили ми тільки тоді, як був час. Замісць того, щоби після роботи відпочати, ми йшли до бобрів; у неділю теж. Ми не забували сьвяткувати неділь та инших сьвят.

Минуло ще трохи часу, аж ось і наша хата була готова: вона вся була з дерева і криша навіть з дощок, а жадного зелїзного гвіздечка не було в ній, та і деревляних зовсїм було мало. Протеж треба було поставити у хатї печ, поробити лави та стільці, зробити стіл. Помосту в хатї теж не було, а долівка була застелена широким грубим пальмовим листєм, що бувають завбільшки з аршин. Правда, на печ треба було цегли, алеж ми знайшли на березї глину і пісок і наробили цегли, висушили її і зробили печ. Незабаром були пороблені і лави, стільці та стіл: Як тільки усе те було в хатї, ми зараз перейшли туди на житє. Отже ми що дня робили; нам треба було обгородити ще подвірє, треба було зробити для коня хлів, треба було в хазяйстві всякої посуди: як нецок, діжки, бо нічогісїнько сього у нас не було, а без сих річий обійтись не можна. Треба було турбуватись і про харч. Як тільки не ставало мяса, ми зараз же або з Петром або з Василем ішли у ліс по добич.

Раз так ходили ми з Петром у лісї, натомились, а тут ще спека така, що і в лісї доскуляє. Пити страшенно захотіло ся, а води поблизу ніде нема.

— Що-ж ми без води будемо робити? В роті страшенно пересохло — каже Петро — аж язик прилип, і не повернеш ним.

— Треба шукати, бо тут, здаєть ся менї, десь повинна бути вода — відказав я. — Давай, розійдемось: ти в один бік, а я в другий, а щоб не згубитись, будемо перекликувати ся.

Пійшли ми. Та не довго нам довело ся перекликуватись. Слухаю, мій Петро замовк. Раз гукнув — не чути, вдруге — теж саме, а втрете — нічогісінько. А се трохи згодом як загукає. „Чи не трафилось, думаю, крий Боже, якого нещастя!" Та швидше туди, на його гук. Ось він знов закричав; тепер було ще чутнійше: тепер я міг розпізнати в його крику радість. Незабаром я стояв біля нього, а він листком набирав воду з течії. Я дуже зрадів і собі вирвав листок, аби напити ся води. Петро-ж, покушавши, скривив ся і кинув до долу листок з водою.

— На що ти кинув? Чого ти скривив ся? — спитав я.

— Вода солона — відказав він.

— Справді? — ще дужше зрадів я і, зачерпнувши, почав пити. Дійсно вода була солона та ще і дуже, так що можна було нею покористувати ся.

— Чому ви радієте? — дивував ся Петро.

— Тому, що тепер у нас буде сіль.

— Як же се так?

— А так: отсю воду варити-мемо, а з неї буде робити ся сіль.

— А хиба сіль з води виварюють?

— Виварюють і з води, а то є такі озера, де сіль осїдає на дно. Перше вона підниметь ся на верх і зробить ся так наче тоненька крига, а далї сїдає на дно. Он як у Криму! А є так, що наче камінь лежить у землї верствами і йде вона у землю на кілька сяжнів, а поздовж на кілька кільометрів, як коло Кракова.

— А як же сю камяну сіль дістають?

— Здіймають зповерх неї землю геть до чиста і тоді бють сіль зелїзними ломами на кусні, кладуть тоді на візки, везуть її і всипають у великі купи. А де робітники не годні побити на кусні, там є такі задля того нарочно зроблені машини. А то сіль добувають ще з морської води, бо вона дуже солона.

— Ну, що — мабуть до дому підем та там вже напємось води та заразом розкажемо і про новину. Тепер не будемо вже їсти несоленого мяса; тепер можна буде і солити його, щоб не пропадало — казав я.

(Дальше буде).

П. Смуток.

В РІДНИХ ОБІЙМАХ.

(На політичні теми).

III.

Коли в московсько-польських відносинах політика урядового націоналізму носила у звісній степени всеросійський характер, то українське питане послужило почвою для послідовного розвитку ідеольоґії московського націоналізму, котрий у своїй повноті дозрів уже за наших днів. Зберігаючи собі покористуванє у відповідних случаях кличем племінних, всеросійських інтересів, представники сього напряму суспільної думки, як побачимо дальше, звернули всю силу своєї аґресивности на українську націю, в змаганях котрої зберегти своє національне „я" вони бачили замах на прероґативи (право першенства) народности, яка збудувала імперію. Само собою розумість ся, що русифікаційна політика урядової Росії знайшла в сій ідеольоґії своє повне оправданє...

Коли в 1904—1905 рр. російській суспільности прийшло ся переглянути перестарілі основи російського житя, тоді поставлено на денний порядок також національне питанє. Недержавні національности Росії дістали можність зітхнути дещо свобіднійше. Українці також разом зі всіми одержали коли не права, то бодай можність говорити про них. Народила ся і скоро укріпила ся українська преса, повстали численні просьвітні орґанізації, національна сьвідомість проявила ся в широких масах українського населеня. В перших двох державних думах були многочленні українські фракції, в яких брали участь селянські посли, котрі у своїх заявах ставляли ряд жадань, аби здійснити найпекучійші потреби української народности, а головно в области школи і самоуправи. Тоді знесено, очевидно, і всі цензурні ограничения з української літератури.

Найширше признанє національних прав освободительний рух приніс, природно, Полякам. У поступових кругах російської суспільности не зроджували ся ніякі сумніви щодо здійсненя польських національних жадань в цілости. Політичні програми лівих партій говорили про автономію Польщі яко про необхідну признаку нового державного устрою. Партії конституційного центра, які виступили під знаменем „единой и недѣлимой Россіи", не йшли так далеко, але проявляли склонність до уступок у сфері культурних інтересів польської народности. В державній думі зорґанізувало ся окреме польське представництво, яке вело „реальну" політику, не пристаючи до російських політичних ґруп, а працюючи після своєї власної національної плятформи і з політичною конюнктурою (збігом обставин). В поглядах урядових кругів польська програма ще не представляла ся здійснимою, але навіть праві круги суспільности почали шукати доріг до російсько-польського порозуміня. В тій цили старано ся зреорґанізувати московське славянофільство на основах славянської рівноправности, чого впрочім ніяк не дало ся погодити з істнуючими відносинами... Не дивлячи ся на заходи західно-европейських славянофілів, які працювали в напрямі виканя сього „неославізму" Поляки віднесли ся до сеї проби дуже повздержно, і рука, яку простягнули їм московські націоналісти, повисла у воздусі... Але простягнена вона була і, що найважнійше, над головами Українців, котрим московські неославісти рішучо не признавали національних прав, як не бажали признати їм прав і Поляки. Точки сполуки між московськими і польськими націоналістами знова оказали ся у відношеню до українського питаня, і коли сим разом фактично на сім поли нічого не зроблено, то виключно тому, що московська сторона не предкладала ніяких реальних цінностий, лише добрі чувства.

Тим способом закінчив ся недовгий період „днів свободи". Столипінське правлінє відкрило нову сторінку адміністраційних зусиль, які мали на ціли асиміляцію російських народів з державною нацією. Ліпшим средством боротьби з чужинецькими національними змаганями уважано знищенє просьвітних товариств і инших національних орґанізацій. Сенат видає указ про закритє польського просьвітного товариства „Осьвята", яко орґанізації, що має на ціли культурне відокремленє Поляків від Росії. Український рух починає знова покористувати ся особливою увагою адміністрації, може бути, що під впливом подій в Галичині. Відповідно до сенатського указу про польську орґанізацію місцеві орґани власти спішать закривати українські „Просьвіти", не дивлячись на те, що в їх діяльности нема намічених указом фактів. Вкінци в циркулярах Столипіна (1910—1911 рр.) знова офіціяльно піднесено клич боротьби з українством, яко державною задачею, якою російське правительство клопочеть ся ще з XVII. столітя... Для помочи підчинених орґанів власти і, очевидно, для поширеня в суспільности „правильних" поглядів на український рух появляють ся обширні розвідки про той „этапъ южнорусскаго сепаратизма", зредаґовані в інституціях, яким спеціяльно поручено нагляд над українською літературою.

Правительственному кличеви відповіли тоном настрою націоналістичних кругів ті товариства, котрих ідейним провідником в тім питаню явив ся недавний провідник освободительного руху; Струве. В розріз із істнуючими напрямами московської ліберальної думки, але в повнім такті з поглядами, які визнавали урядову внутрішню політику, він оголосив державно-небезпечною всю культурну програму українського руху і взивав суспільність „энергично и безъ всякихъ поблажекъ вступить въ идейную борбу съ украинствомъ". Утішена такою серіозною піддержкою з ліва, реакційна преса почала дійсний хрестоносний похід проти української ідеї.

Нову почву і новий матеріял до того походу московський націоналізм найшов у галицьких відносинах того часу. У своїй боротьбі за національну самостійність галицькі Українці могли опирати ся лише на вседержавну конституцію і на піддержку віденського правительства, яке старало ся знайти спосіб для здійсненя законних жадань української нації. Проти них сильно стояли Поляки, які не бажали здати своїх позицій у східній Галичині. Союзниками Поляків у боротьбі проти Українців була москвофільська або старорусинська партія, котрої погляди зближали її з одної сторони з московськими націоналістами, а з другої — були подібні тим ворожим настроям Поляків, якими були пересяклі польсько-українські відносини після довгих літ політичної та економічної боротьби. Відбивши ся в поглядах російських урядових кругів і націоналістично настроєних кругів московської суспільности, галицькі події ще більше скріпили ненависть тих кругів проти українського національного руху, котрий під галицьким углом погляду одержав закраску австрійсько-німецької інтриґи, зверненої проти інтересів Росії. На тій почві зродила ся знова спільність симпатій і антипатій між польською суспільностию і московським націоналізмом, яка дала нові шляхи і способи для польсько-московського зближеня. Але засе, знайшовши у фактах галицького житя предмет для політичної аґітації, московський націоналізм відіграв видну ролю у постепеннім збільшуваню тих настроїв, які заострили не лише внутрішні, але й міжнародні відносини Росії і мало-помало збили ся в густі тучі на політичнім горизонті...

(Дальше буде).

В РОСІЇ.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

Корнілов буде поставлений перед военний суд.

ПЕТРОҐРАД, 20. вересня. — **Ґен. Корнілов, як се остаточно зістало порішене, буде поставлений перед военний суд при співучасти лави присяжних судіїв.**

За старанями ради роб. і салд. депутатів процес проти ґен. Корнілова відбудеть ся на боевім фронті, а не в Петроґраді.

Ґен. Корнілова обжалувано не лише о зраду держави за останну ворохобню проти провізоричного правительства, але також він буде мусів оправдати ся зі закиду, **який зроблено йому з приводу останного відвороту російських війск в Галичині.**

Козаки жадають, щоби наказ арештованя ґен. Каледіна був відкликаний.

ПЕТРОҐРАД, 20. вересня. — Як доносять, **Керенський відкликав приказ в справі арештованя ґен. Каледіна, атамана донських козаків.**

Керенський зробив се на просьбу козаків, які мотивували свою просьбу тим, що ґен. Каледін заявив свою вірність правительству та що цілий випадок був ділом політичних агентів. Вислані довірочні відпоручники Керенського прибули до головної кватири ґен. Каледіна і провірили справу на місци, даючи прихильний звіт для Каледіна.

Реорґанізація російської армії.

ПЕТРОҐРАД, 19. вересня. — **Президент Керенський враз з міністром війни і міністром маринарки перебуває в головній військовій кватирі, де укладаєть ся пляни в цили реорґанізації армії.**

Керенський видав розпорядженє, яким зніс право військових комітетів рішати у важних, а передівсім стратеґічних справах.

Президент Керенський обняв начальну команду над всіми військами. Непевні і підозрілі елементи з армії і маринарки усуваєть ся.

Керенський був через 3 дні неначе в полоні.

СТОКГОЛЬМ, 19. вересня. — Допервa нині надійшли деякі подробиці про останні події, які мали місце в Петроґраді підчас ворохобні Корнілова.

Підчас найбільшої кризи Керенський був в дійсности вязнем прихильників мира, будучи ними окружений в Зимовій палаті через цілі три дні.

Здавало ся навіть вже, що Керенського цілком повалять, а на його місце крайні елементи покличуть Чернова. Лише Чхеідзому треба завдячити, що крізу вдало ся полагодити.

Росія буде бороти ся до кінця.

ВАШИНГТОН, 19. вересня. — Російський посол, Борис А. Бахметєв, відвідає небаром секретаря для загр. справ, Ленсінґа, щоби повторити запевненє, **що Росія є рішена вести боротьбу до кінця.**

Після одержаних з Росії вістий положеиє в Росії з кождим днем значно поправляєть ся і небаром Росія буде в змозі зі всіми зединеними силами вдарити на ворога і прогнати його зі своїх земель, даючи рівночасно тим поміч своїм союзникам.

Неприятель не є вже нині всилі зробити якогось поважнійшого наступу. В найліпшім разі Німці, користаючи зі зими, будуть могли ще якийсь час боронити ся. Але на весну, коли всі союзники рівночасно розпічнуть наступ, побіда по їх стороні буде запевнена.

Некрасов ґенерал-ґубернатором Фінляндії.

ПЕТРОҐРАД, 20. вересня. — Михайло Стахович уступив зі свого становища ґенерал-ґубернатора Фінляндії. Його наслідником іменований **Н. В. Некрасов, бувший заступник президента в минувшім російськім кабінеті.**

Як се заявив Стахович, положенє серед ґарнізонів у Фінляндії було з приводу ворохобні Корнілова дуже критичне. Однак сьому були винні більше впливи російські ніж фінляндські.

Державний секретар Фінляндії доносить, що аґітація за самостійною Фінляндією не стоїть в жадній звязи з проголошенем републики в Росії, хоч обі справи рівночасно піднято. **Головним кличем підчас виборчої кампанії до фінляндського сойму є: „независимість Фінляндії".**

ПОТРІБНО ОРҐАНІЗАТОРІВ.

Потрібно спосібних людий на місцевих орґанізаторів, котрі би заняли ся орґанізованєм нових відділів і членів У. Н. Союза в Америці, особливо в тих місцевостях, де ще доси нема відділу У. Н. Союза.

По близші інформації треба писати до головної канцелярії У. Н. Союза на слідуючу адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

За головний уряд У. Н. С.:

М. Угорчак, гол. рек. секр.

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ЦІКАВИХ КНИЖОК,
які має на складі
КНИГАРНЯ „СВОБОДИ":

Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна ..10 цнт.
Русько-анґлійський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись анґлійської мови. Сторін 256, тверда оправа. — Ціна ....60 цнт.
Рицар і смерть. — Ціна ....5 цнт.
Різдвяна ніч (з 10 образками). — Ціна ....20 цнт.
Релігійні вірованя старинних народів. — Зміст: Релігія Єгиптян. Релігія Халдейців. Первісна релігія Індусів. Ісповідники релігії Брама. Релігія Будди. Релігія Перзів. Релігія Жидів. Релігія Греків. Релігія Римлян. — Ціна 20 цт.
Росія й Україна. — Ціна .....15 цнт.
Розмова тверезого пияка Василя з горівкою. — Ціна ....10 цнт.
Свекруха. — Комедія в 3. діях. — Ціна ....25 цнт.
Сьміх і жарти. — Ціна............20 цнт.
Словар чужих та не дуже зрозумілих слів. — Ціна...............30 цнт.
Страшна пімста. — Оповіданє М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна ....20 цнт.
Сорокаті штани і инші веселі оповіданя та вірші. — Ціна ....25 цнт.
Страйк. — Сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна ....20 цнт.
Серце не навчити і инші оповіданя. Написав Осип Юрій Федькович. — Ціна ....10 цнт.
Сьвітові байки в оповіданях Степана Руданського. — Ціна ....15 цнт.
Сумна казка. Зміст: Сумна казка. — На торзі. — Як пан перехитрив дощ. — Дещо про давних богів. Стогін землі. — Ціна ....10 цнт.
Степові люди. — Оповіданє з житя в донських степах. — Ціна ......15 цнт.
Сільські знахорі та баби-шептухи і инші оповіданя. — Народнє лічництво. — Діти і алькоголь. — Як наші ратують. — Ціна ....20 цнт.
Сьвято весни. — Ворог між нами. — Христос Воскрес. — До часу збанок воду носить (2 ілюстр.). — Топол[illegible] (1 ілюстрація). — Мати. — На В[illegible] ликдень. — Старший звичай. — [illegible] нашої слави і недолі. — Ціна 20 [illegible]
І. Сила і краса, повість. ІІ. Як баб[illegible] Горбулиха зробила страйк. — Ц[illegible]на 25
Сільська вчителька, оповіданє. — [illegible]на ....10[illegible]
Тато на заручинах. Міщан[illegible] в одній дії. — Ціна [illegible]
Тарас Шевченко (17 ілю[illegible]) Ціна [illegible]
Товариська ворожка, для [illegible] ривки в кружку знакоми[illegible] Вороженє будучности для [illegible] роженє будучности для му[illegible]на [illegible]
Три княжевичі і чарівна п[illegible]на [illegible]
Убійники, мельодрама в пяти [illegible] найцяти відслонах. — Ціна [illegible]
Украдене щастє. Драма з сі[illegible]тя в 5-ох діях. Написав [illegible] — Ціна [illegible]
Українсько-анґлійський слова[illegible]ній оправі. — Ціна..... [illegible]
Українсько-анґлійський і а[illegible]ійський словар, в гар[illegible]праві. — Ціна [illegible]
Український сьпіванник. [illegible] груп: І. Патріотичні [illegible] пісень); ІІ. Січові і Сок[illegible] пісень); ІІІ. Історичні ([illegible] IV. Станові: а) козацькі ([illegible] б) чумацькі (5 пісень), [illegible] (6 пісень), г) опришківсь[illegible] д) побутові (17 пісень); V. [illegible] (62 пісень) і VI. Коломийки ([illegible]сень). — Ціна [illegible]
Українсько-Анґлійський Словар, побільшене і поправлене вида[illegible] має 1580 сторін. — Ціна [illegible]
Українсько-німецький підручник [illegible]ки німецької мови зі слова[illegible] Ціна [illegible]
Українські пісні, як: патріоти[illegible]ві, любовні, коломийки [illegible] — Ціна ....25 цнт.

КІЛЬКО ТО ГРОШИЙ

І ПРАЦІ І ЖУРБИ ПОНЕСЛИ ТІ, ЩО ЗАКЛАДАЛИ „СВОБОДУ". ВОНИ ЗОВСІМ НЕ ЧИСЛИЛИ НА ЗИСК, ЛИШЕ РОЗДУМУВАЛИ, ЯК БИ ТО ПРОСЬВІТИТИ НАРІД. А ТЕПЕРІШНІ ВИДАВЦІ „СВОБОДИ" ТАКОЖ ТИМ ЖУРЯТЬ СЯ. ТОМУ ВСІ СЬВІДОМІ УКРАЇНЦІ ПОВИННІ БУТИ ПОМІЧНІ В ТІМ ДІЛІ І ЗЄДНУВАТИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

Не богато треба на ґазету, бо „Свобода" коштує:

НА РІК $2.50
НА ПІВ РОКУ $1.25
НА 4 МІСЯЦІ $1.00

В місті Джерзи Сіти і за границю:
РІЧНО $3.25
ПІВРІЧНО $1.75
НА ЧВЕРТЬ РОКУ $1.00

Гроші і замовленя треба слати на адресу:
„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Чужинцї а військова служба.

Конґрес Злучених Держав має незадовго ухвалити закон про військову службу чужинців. Законодатна комісія палати послів передала правительству проєкт посла Чемберлїна, доповнений послом Роджерсом з Массачусетс, якого головні точки звучать:

1. [illegible] чужинцї, поселені в [illegible] Державах, які не є [illegible] ворожої держави і [illegible] заяви стати американськими горожанами, [illegible] покликані до вій[illegible] служби на основі вій[illegible] акту з 18. мая 1917 ро[illegible] ухваленого конґресом, тимсамим способом, що горожани [illegible] Держав. —

[illegible] Піддані неворожих держав можуть бути звільнені від [illegible] служби, коли внесе[illegible] о звільнене, і коли [illegible] точка договору, заклю[illegible] котроюнебудь такою [illegible], яка звільняє своїх [illegible] в Злучених Державах [illegible] служби; однак [illegible], який буде звільне[illegible] основі, стратить раз [illegible] право стати американським горожанином. Кождий чужинець, або чужинцї, або групи, або касти чужинців, звільнені від війска на таких основах, можуть бути кождої хвилї на бажане президента депортовані до своїх держав, або можуть дістати приказ опустити Злучені Держави.

Коли конґрес ухвалить повисші дві резолюції, тодї президент одержить нову власть над чужинцями. Він може силою брати їх до війска, а тих, які будуть супротивляти ся його волі, він може депортувати до їх держави або дати їм приказ опустити границї Злучених Держав.

Деякі телеграми доносять, що чужинцї з „не неприятельських держав" (отже Анґлїї, Францїї, Росії і т. п.), які не є горожанами Злучених Держав, будуть брати до служби невійскової таксамо, як підданих Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії і Туреччини.

Число зареґістрованих чужинців виносить 1,275.000. З того 55% чужинців походить держав аліянтів, 31% з центральних держав Европи, а 14% з невтральних держав.

$14,000.000 на військові театри.

Великі суспільні орґанізації жертвували 14,000.000 долярів на військові театри у всїх військових таборах, а також на часопись для жовнїрів.

Богато асентированих не послухало приказу.

Майже одна пята часть рекрутів з девятьох округів у Ню Йорку не послухала розпорядженя військових властий.

На середу (19. с. м.) рано заряджено, щоби часть рекрутів девятьох округів з дїльницї Мангатан, явила ся в окружних головних кватирах, відки відїде до табору в Оптон, Н. Й. але на сей поклик з числа 395 явило ся лише 318, а 77 не зголосило ся. В 96 окрузї (8 Іст трета ул.) на загальне число покликаних 41, явило ся лише 29.

Чарлс І. Гюз жадає реформи військового закона.

Чарлс І. Гюз, бувший кандидат на президента Злучених Держав, а тепер предсїдатель військової ради в Ню Йорку, вислав до вашінґтонського правительства меморіял, жадаючи зміни військового закона, головно в справі увільненя. Він проєктує, щоби увільнити від військової служби того члена родини, з котрої два або більше братів вже служать при війску; значить, правительство повинно вдоволити ся вже тим, що з одної родини служить два члени, а тимсамим всїх инших членів тої родини треба вже увільнити.

Бразилїйський посол проти побору горожан Бразилії до американської армії.

Телеграма з Ріо де Жанейро доносить тут, що один опозиційний посол палати послів у Бразилїї зажадав, аби бразилїйське правительство запротестувало проти побору до американської армії своїх горожан, поселених у Злучених Державах.

Стейти орґанізують ґросерників.

Адмінїстратор поживи заменує для кождого стейту одного купецького представника, який має зорґанізувати дрібних купців і мати нагляд над ними і тим способом помагати головному адмінїстраторови.

Таких адмінїстраторів вже іменовано в слїдуючих стейтах: Вест Вірджінія, Кольорадо, Мізурі, Мішіґен, Небраска, Норт Каролайна, Ню Джерзи, Ню Йорк.

У Вермонт два днї в тижни не вільно їсти мучних страв.

Стейтовий комісар поживи у стейтї Вермонт зарядив, що населеню сього стейту забороняєть ся їсти мучні страви в середу і четвер кождого тижня. Розпорядженє входить в практику слїдуючого тижня.

Полуднева часть Бруклина суха, як нїколи доси.

Минувшого понедїлка в полудневій части Бруклина, Н. Й., замкнено 35 салунів і один склад лїкерів.

ЗАГАЛЬНІ.

Злучені Держави переняли контролю над републикою Гаїті.

По 113 лїтах независимого істнованя република Гаїті (часть острова на полудневий схід від Злучених Держав) перейшла під військову контролю Злучених Держав. Американський ґенерал від маринарки, Елї Келлї Ковл, який переняв власть у свої руки, розвязав конґрес. Президент і його кабінет остали ся дальше на своїм становищи, але майже без нїякої власти в руках.

$1.000 долярів за кайзера.

Льояльна робітнича лїґа в Міннеаполїс визначила зі своїх фондів 1.000 долярів нагороди для того американського жовнїра, який живцем або трупом забере в полон нїмецького цїсаря або наслїдника престола.

Крім того визначено 500 долярів нагороди для того, хто перший полонить нїмецького штабового офіцира, а 200 долярів нагороди для того, хто перший полонить нїмецького жовнїра.

$1.000 долярів нагороди за полонене першого нїмецького жовнїра.

Той американський жовнїр з місцевости Ветерли, Па., який полонить першого нїмецького жовнїра, дістане 1.000 долярів від стейтового сенатора Елмера Варнера, з повіту Карбон, Пенсильванія.

Нїмеччина не визначувала нїякої нагороди за американського жовнїра.

Телеграма з Берлїна заперечує вістку з Францїї, в якій говорить ся, що Нїмеччина визначила 400 марок, зелїзний хрест першої кляси і 2 тижнї урльопу для того нїмецького жовнїра, який зловить живцем або трупом першого американського жовнїра.

Берлїнська телеграма каже, що Нїмеччина вже має 3,000.000 полонених і через се нїякої нагороди за американського жовнїра не визначує.

Зловили женського „мущину," який хотїв вступити до війска.

На головній стациї зелїзницї „Ню Джерзи Сентрал" в Джерзи Сіти, Н. Дж., заарештовано 18-лїтну Фреду Гарт, зі села Кемден, Н. Й., яка була перебрана в мужеське убранє і мала при собі бiлет до Вашінґтону. Вона задумала їхати до Вашінґтону і там яко мущина вступити то 307 полку інфантерії, де служить її нареченний. З гроший вона мала при собі лиш 1 цент.

КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Хто не хоче воювати, той не має права голосувати при виборах.

Державний секретар, Мейфен, вніс законопроєкт, аби позбавити права голосу всїх канадійських горожан, які походять з Австрії, Болгарії, Нїмеччини і Туреччини, а які стали горожанами по 31-шім марті 1902 року. Право голосованя будуть, правдоподібно, мати ті натуралїзовані горожани з ворожих держав, які мають синів, братів або внуків у канадійській заморській армії. Голосувати будуть також і ті, які стали горожанами перед цьвітнем 1902 року.

Права голосованя на основі внесеного проєкту не будуть мати і ті, котрим совість не позволяє воювати, а також і ті, котрі бажають, аби їх вчислити до кляси „противників війни." Се відносить ся до духоборів і менонїтів, а правдоподібно також до соціялїстів.

50.000 горожан стратить право голосу.

Повисший проєкт, як бачимо, є дуже старанно оброблений. Теперішнє правительство, яке ухвалило військову службу і є за дальшим провадженем війни, сподївало ся, що при надходячих виборах ті горожани, які походять з центральних держав Европи, будуть голосувати проти правительства і пійдуть з опозицією. В Канадї є 50.000 горожан ворожого походженя і вони можуть немало причинити ся до поваленя Борненового правительства. Длятого правительство, щоби позбути ся сеї небезпеки, хоче відібрати сим горожанам право голосованя на час війни. Сей крок правительство оправдує сим, що підчас теперішних виборів буде ть ся рішати, чи Канада має дальше провадити з центральними державами війну чи нї, отже не хочуть, аби над сим голосували горожани, які походять із тих держав, бо вони певно голосували би проти війни.

Правительство каже: — ми вас до війска і до війни проти вашого краю, ваших братів та свояків брати не можемо і не хочемо, але не можемо також позволити, щоби ви рішали, чи ми маємо дальше воювати чи нї.

Виключені від сього закона були би лише Вірмени і Сирійцї, які хоч були турецькими підданих, не тратять права голосу.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Самостійна грузинська церква.

„Рєчь" (з 15. липня) доносить, що синод признав принціпіяльно основане автокефальної (самостійної) грузинської церкви. Синод однак згодив ся строїти новий церковний порядок не на основі територіяльности, а лише на основі народности. Таким способом на Закавказю буде дві епархії: московська, яка буде управляти церковними справами Москалів і Греків, та грузинська автокефальна церква, яка буде управляти церковними справами Грузинів, Емеритинів, Мінґрельців, Карталінців і Абхазців. Московський митрополит буде жити в Тифлїсі, а голова грузинської церкви, з титулом католикос-патріярха, буде мати свій престол у Мцхетї.

Сема нїмецька воєнна позичка.

Нїмецький парлямент ухвалив нїмецькому правительству сему воєнну позичку, реченець котрої скінчить ся 18. жовтня б. р. Великий фабрикант амуніциї, Круп, підписав ся на 50,000.000 марок позички.

В однім нїмецькім таборі померло 4.200 полонених.

Альберт Шампіон, французький жовнїр, який утїк з Нїмеччини, оповідає, що в нїмецькім таборі в Касель, на північний схід від Франкфурта над Меном, померло на тиф 3.700 французько-анґлїйських і 1.500 російських полонених жовнїрів.

Кріза французьких видавців.

Крім воєнних тягарів, які тяжать на французькій пресї, впало тепер ще одно нещастє: скандинавські держави заборонили вивозити до Францїї папір. Від Швеції і Норвеґії Франція одержувала 50% паперу.

При французькім Червонім Хрестї є занятих 85.000 женщин.

Під теперішну пору при французькім Червонім Хрестї служить 85.000 женщин, з чого 75.000 походить таки з Францїї, а 10.000 з инших держав.

Віля зголошує свої претенсії до Мексика.

Звісний мексиканський революціонер, Франціско Віля, каже, що він поваленем Гуерти заслужив собі вже настільки у мексиканського народу, щоби той нарід шанував його.

Такий погляд висказав він у своїм листї до ґенерала Ф. Мурґії, просячи рівночасно о помилуванє для себе і своїх товаришів.

ВСЯЧИНА.

Деще з Японії.

Токіо (столиця Японії) має 2,000.000 мешканців, 761 ґазет (денників, тижневників, журналів і т. п.) і 38 ґазетних аґенций. Місто продає що року риби на суму 10,000.000 долярів.

На 66 кандидатів на державних лїкарів у Токіо було сього року 48 женщин, а лише 18 мущин. Аґітація за виборчим правом для женщин ведеть ся в цїлій Японії.

Що коли винайдено.

Етер розпочато продукувати перший раз в 1846 роцї.

Хльороформ розпочато продукувати в 1831 роцї.

Воздушний гамулець винайдено 1869 року.

Перше електричне сьвітло появило ся 1844 року.

Бездротний телєґраф відкрито 1896 року.

Підводний кабель поставлено 1858 року.

Друкарську машину „лайнотайп" почато уживати в 1884 роцї.

Ручну машину до писаня „тайпрайтер" винайдено в 1843 роцї.

Першу підводну лодку збудовано 1880 року.

Ровер (байсикл) почато уживати в 1855 роцї.

Телефон винайдено в 1876 роцї.

Перший фонограф зроблено в 1877 роцї.

250 стіп в нутрі Везувія.

Американець Френк Перет, один зі славнїйших фільмових фотографів, забажав відфотографувати нутро славного в Італїї вулькану, Везувія. Він, ще з кількома відважними, почав поволи спускати ся кратером до середини вулькану, але як лише спустили ся 250 стіп, зараз зпід споду почав тиснути сильний газ і в кілька хвиль викинув їх на верха.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

И. Б., Вашінґтон, Па.—Нехай Ваш товариш возьме з собою якогось чоловіка, що знає добре анґлїйську мову, і нехай пійде з ним до місцевої асентирункової комісії. Там він нехай представить ясно свою справу, а тодї довідаєть ся, чи його возьмуть до війска, чи нї. Тепер асентирують і таких людий, котрі не мають нїяких горожанських паперів.

М. Т., Гамтрамк, Міш. — Село Лашків, (пов. Броди) находить ся тепер на боєвій лінії — в руках Австрійців.

Читачі „Свободи", Ґленвіл, Конн. — Села: Ходачків малий, Жеребки, Панасівка і Полупанівка є тепер на самій боєвій лінії. Боєва лінія в тих сторонах тягнеть ся від Скалата (на захід від того міста), через Борки великі (на схід від Тернополя) аж до Збаража (на захід від того міста).